

KV-notat nr.:3/2012 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Agder Energi Produksjon AS/ Lislevatn kraftverk		
Fylke/kommune:	Aust-Agder/Evje og Hornnes		
Ansvarlig:	Carsten S Jensen	Sign.:	<i>Carsten S Jensen</i>
Saksbehandler:	Eilif Brodtkorb	Sign.:	<i>Eilif Brodtkorb</i>
Dato:	19 APR 2012		
Vår ref.:	NVE 200906353-27		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til å bygge Lislevatn kraftverk i Evje og Hornnes kommune, Aust-Agder fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	13
Norges vassdrags- og energidirektorats merknader	17
NVEs vurdering	22
NVEs konklusjon	30

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Lislevatn kraftverk og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov.

Det omsøkte kraftverket ligger i Evje og Hornnes kommune. Nedbørfeltet totalt er beregnet til 74,8 km². Alminnelig lavvannføring er beregnet til 2,97 m³/s. Kraftverket vil utnytte regulert vannføring fra magasinene Høvringen og Vikstølvatn. Fallhøyden er 97 meter.

Planen omfatter bruk av Vikstølvatn som inntaksmagasin for kraftverket. Kraftverket vil operere innenfor de eksisterende reguleringsgrensene i Vikstølvatn. Det er lagt opp til at det kun er de øverste 8 m regulering som skal benyttes. Dette av hensyn til erosjonsproblematikk i magasinet ved lavere vannstander. Vannveien vil bestå av en kombinasjon av tunnel i fjell og nedgravd rør. Det vil være begrenset behov for bygging av nye veier. En permanent adkomst til Vikstølvatn og inntaksområdet sikres gjennom bygging av 250 m vei som avstikker fra eksisterende vei. Kraftverket er tenkt koblet opp mot eksisterende 22 kV via jordkabel. Dette vil kreve oppgradering av nettet. Områdekonsesjoner er Agder Energi Nett AS.

Evje og Hornnes kommune er positiv til en utbygging gitt at det settes vilkår som reduserer miljøulemper. Birkenes kommune er positive til søknaden forutsatt krav om minstevannføring. Fylkesmannen i Aust-Agder anbefaler at man avventer videre behandling av søknaden inntil revisjon av reguleringskonsesjonen fra 1957 er igangsatt og det foreligger søknader for Flateland kraftverk, og tre prosjekter i Skjeggedalsåna. Dette er begrunnet i behovet for en samlet vurdering av alle tiltakene i vassdraget. Aust-Agder fylkeskommune er positiv til en utbygging, men forutsetter vilkår som reduserer miljøulemper. Statens vegvesen gjør oppmerksom på at byggegrensa går i en avstand av 50 meter fra midtlinja i veien. Tiltak innenfor byggegrensen må avklares med vegvesenet på forhånd, alternativt gjennom reguleringsplan. Norges Jeger og Fiskerforbund er ikke i mot omsøkte prosjekt, men har visse krav dersom det blir gitt tillatelse. Hans O Hagen er bekymret for at et Lislevatn kraftverk vil medføre endringer i vanngjennomstrømningen i Storøygardsvann som ligger oppstrøms Vikstølvatn. Carl T. Rørvik er bekymret for fremtidig bruk av Vikstølvatn i området nær inntaket. Leif Gunnar Eikeland påpeker at det vil være et behov for sikring rundt inntaket i Vikstølvatn. Marianne og Allan Fjermeros er bekymret for naturinngrepene og mener Vikstølvatn ikke må reguleres mer enn 5-6 m. Ola Gauslaa påpeker at AEP må bidra til vedlikehold av vei til Vikstølvatn. Steinar Thorsen med flere er opptatt av Agder Energi inngår avtaler med grunneiere for bruk av gårdsveien og skogsbilveien under anleggsperioden.

Kraftverket vil produsere ca. 18 GWh og vil bedre utnyttelsen av kraftpotensialet i et allerede regulert vassdrag. Agder Energi har foreslått at det legges restriksjoner på reguleringen av Vikstølvatn slik at det bare er de 8 øverste meterne som vil bli brukt ved normal drift. Dette er en halvering av dagens reguleringshøyde. HRV og LRV ligger imidlertid fast. I tillegg vil en utbygging ha positive ringvirkninger i en anleggsfase.

Kraftverket vil ikke medføre vesentlige ulemper for landskapsopplevelsen, forutsatt at de fysiske inngrepene utføres så skånsomt som mulig. Virkninger av tekniske inngrep kan etter vår oppfatning avbøtes ved god detaljplanlegging og oppfølging i anleggsperioden. NVE mener at en utbygging ikke vil forringe dagens muligheter for utøvelse av friluftsliv i området. Standardvilkår om ferdsel sammen med oppfølging i planleggings- og byggefase vil sikre at dette ivaretas på en god måte. Restriksjonene på manøvreringen av Vikstølvatn vil redusere ulempene knyttet til erosjon og bruk av magasinet.

Minstevannføring vil være et viktig avbøtende tiltak. Dagens eksisterende minstevannføring på 230 l/s, i tillegg til krav om en årlig høstflom på 10 m³/s i ett døgn, er vurdert som tilstrekkelig for å opprettholde vanntilknyttet biologisk mangfold.

NVEs konklusjon

NVE mener fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir i medhold av vannressursloven § 8 Agder Energi Produksjon AS tillatelse til å bygge Lislevatn kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Agder Energi Produksjon AS, datert 8.5.2006:

"Agder Energi Produksjon AS ønsker å utnytte vannfallet mellom Vikstølvatn og Lislevatn i Evje og Hornnes kommune i Aust-Agder fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Lislevatn kraftverk.

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Lislevatn kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden. Lislevatn kraftverk kan enten kobles opp mot et 66 kV-nett eller mot et 22 kV-nett. Ovennevnte søknad gjelder eventuell tilknytning til 66 kV-nettet.

Områdekonsesjonæren, Agder Energi Nett AS (AEN) (datterselskap til Agder Energi AS), vil få driftsansvaret for de elektriske anleggene. Hvis kraftverket kobles opp mot 22 kV-nettet anses det ikke nødvendig med særskilt tillatelse i medhold av energiloven til bygging og drift av kraftverket.

3. Etter forurensningsloven om tillatelse til:

- gjennomføring av tiltaket.

4. Etter oreigningslovens § 2 og § 25, jf. vannressurslovens § 51, om henholdsvis ekspropriasjonstillatelse og tillatelse til forhåndstiltredelse:

- for bygging og drift av en 66 kV-jordkabel/luftilinje for tilkobling mot eksisterende 66 kV-nett".

(...)

Hoveddata for kraftverket

Kraftverket

Nedbørfelt (km ²)	74,8
Middelvannføring (m ³ /s)	2,97
Alminnelig lavvannføring (m ³ /s)	0,23
Inntak på kote	436,67 (HRV) – HRV – 8 m
Avløp på kote	340
Brutto fallhøyde (m)	96,67
Midlere energiekvivalent kWh/m ³	0,23
Slukeevne, maks. (m ³ /s)	5,0
Slukeevne, min. (m ³ /s)	0,5
Tilløpsrør, diameter (mm)	1400
Tunnel, tverrsnitt (m ²)	12
Tilløpsrør/tunnel, lengde (m)	220/450
Installert effekt, maks. (MW)	4,1
Brukstid (t)	4200
Magasinvolum mill. m ³	8,4
HRV	436,67
LRV	420,67
Produksjon, vinter (GWh) (1/10 – 30/4)	10,9
Produksjon, sommer (GWh) (1/5 – 30/9)	6,7
Produksjon, årlig middel (GWh)	17,6
Utbyggingskostnad (mill.kr)	33,6
Utbyggingspris (kr/kWh)	1,91

Elektriske anlegg

Generator	Ytelse MVA	Spenning kV
	4,5	6
Transformator	Ytelse MVA	Omsetning kV/kV
	4,5	6/66 (evt 6/22)
Kraftlinjer	lengde m	Nominell spenning kV
	800 m jordkabel og 750 m luftlinje (evt 160 m 22 kV jordkabel)	66 (evt 22)

Høring og distriktsbehandling

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Evje og Hornnes kommune har i kommunestyremøte den 7.5.2010 vedtatt følgende:

”(…).

Kommunestyret gir sin tilslutning til konsesjonssøknaden fra Agder Energi Produksjon vedrørende Lislevatn kraftverk

Kommunestyret stiller følgende vilkår for sin tilslutning:

- Gjennom konsesjonsvilkårene må det sikres at utbygger gjennomfører nødvendige oppfølgingsprogram for å redusere miljøulempene.

- *Revisjon av konsesjonsvilkår for hele Håtveit-/Hovlands og Uldalsvassdragene må kjøres parallelt med behandling av denne konsesjonssøknaden for Lislevatn kraftverk*

I tillegg til dette har kommunen enkelte merknader:

”(…)

Brukerinteresser

Allmennhetens bruk av utbyggingsområdet er hovedsakelig knyttet til Vikstølvatn og området rundt. I dette området vurderes utbyggingen å få positive effekter for allmennhetens bruk i og med at vannstanden i Vikstølvatn normalt vil være mye høyere og mer stabil enn det som er tilfelle i dagens situasjon.

Rådmannen finner det her naturlig å kommentere at man er kjent med at eksisterende hytteiere ved Vikstølvatn har et mer ballansert syn på dette. Dette gjelder forhold som ny inntakstunnel medfører, som noen av disse hytteeierne mener vil ha en negativ effekt for dem — visuelt og i forbindelse med bruk av vannet til bading.

(…)

Andre forhold

Birkenes, Evje og Hornnes og Froland kommuner har stilt gjentatte krav om ny gjennomgang av konsesjonsvilkårene for regulering av Uldalsvassdraget. Disse vilkårene er fra 1957 og det er nå behov for en revisjon av disse. NVE har i brev av 06.08.08 til Evje og Hornnes kommune skrevet at de finner det hensiktsmessig å samkjøre revisjon av konsesjonsvilkårene for Uldalsvassdraget samlet, sammen med konsesjonssøknad på Lislevatn kraftverk fra Agder Energi Produksjon.

Kommunestyret i Evje og Hornnes kommune ber NVE følge opp sine intensjoner fra brev av 06.08.08, slik at disse to prosessene blir samkjørte.

Denne utbyggingen vil føre til ekstra eiendomsskatteinntekter til Evje og Hornnes kommune, i størrelsesorden ca 235.000 kr pr år. Så langt som administrasjonen kan se, fører ikke utbyggingen til andre varige inntekter for kommunen.

I motsetning til konsesjonssøknaden for Fennefoss, er det ikke forhandlet om utbyggingsavtale mellom Agder Energi Produksjon og kommunen i forbindelse med Lislevatn kraftverk. Dette med bakgrunn i utbyggingens størrelse, omfang og plassering. Det gjøres likevel oppmerksom på at grunneier i området og Agder Energi Produksjon er i dialog.”

Birkenes kommune vedtok følgende i kommunestyret 13.4.2010:

”Birkenes kommune har ingen merknader til søknad om konsesjon for Lislevatn kraftverk, under forutsetning av at:

- *Minstevann ut fra kraftverket er min. 230 l/s, av hensyn til gyting i elva.*
- *Strekningen nedstrøms kraftverksutløpet opprettholdes som mulig gyte- og oppvekstområde for fisk.*
- *Det sikres å ha liten/ingen innvirkning på biologisk mangfold i Hovlandsdalselva.”*

Fylkeskommunen i Aust-Agder behandlet sakene i Fylkesutvalget 9.3.2010 og fatte følgende vedtak:

"Fylkesutvalget anbefaler at Agder Energi Produksjons konsesjonssøknad for bygging av Lislevatn kraftverk innvilges. Gjennom konsesjonsvilkårene må det sikres at utbygger gjennomfører nødvendige oppfølgingsprogram for å redusere miljøulempene.

Vi referer videre fra konklusjonen i sammendraget:

"(...)

Fylkesrådmannen finner ut fra foreliggende dokumentasjon at det ikke foreligger vesentlige konflikter som berører fylkeskommunens ansvarsområder vedrørende denne utbyggingen. Utbygginga vurderes å ha små miljøkonsekvenser. De samfunnsmessige konsekvensene vurderes å være av positiv art ved økt strømproduksjon på ca 17.6 GWh/år, tilsvarende årsforbruket til 880 husstander. Tiltaket vurderes derfor å ha både lokal og regional betydning og å være i tråd med overordnede politiske føringer. Selv om det er relativt få konflikter forbundet med vassdragets om ønskes bygd ut, bør en se dette vassdraget i sammenheng med resten av Håtveit-/Hovlands og Uldalsvassdragene ved revisjon av konsesjonsvilkårene for reguleringen av disse."

Fylkesmannen i Aust-Agder konkluderer med følgende i brev datert 25.3.2010:

"(...)

Konklusjon

Fylkesmannen henstiller til NVE å starte revisjon av gjeldende reguleringskonsesjon av 1957 for Hanefossen kraftverk, og avvente videre behandling av konsesjonssøknaden for Lislevatn kraftverk til søknad foreligger for Flateland kraftverk. Primært bør man vente til søknad foreligger for de tre innmeldte kraftverk i Skjeggedals- og Vatnedalsåna. Dette vil gjøre det mulig å foreta en samlet vurdering av inngrepene og konsekvenser i hele vassdraget for vannhusholdning, samfunnsøkonomi og naturressurser. Det gir dermed klarere rammer for å vurdere og tilpasse hvert enkelt av de utbyggingsalternativene som foreligger.

Den foreliggende søknaden om Lislevatn kraftverk vil føre til en mindre voldsom regulering av Vikstølvatn, men vannføringen i Håtveitåna blir svært endret i forhold til dagens situasjon, med nesten konstant minstevannføring. Dette synes etter vår vurdering å være mangelfullt vurdert i analysen av påvirkningen på vegetasjonen i bekkekloften. Det må gjøres en utdypende analyse av dette, i tillegg til den foreliggende utredningen av biologisk mangfold. Slik søknaden foreligger, vil det være nødvendig å slippe mer vann i elveleiet, fortrinnsvis med større variasjoner enn det som er planlagt. Det må kreves tiltak for å hindre at kraftverket fører til dødelighet hos nedvandrende fisk fra Vikstølvatn. Senking av elveleiet mellom kraftstasjonen og Lislevatn bør ikke gjennomføres."

Vi refererer fra videre fra vurderingene:

Fylkesmannens vurdering

Søknaden er underbygd med konsekvensvurderinger.

Generelt om regulering i vassdraget.

Vikstølvatnet er sterkt preget av den store regulerings høyden på 16 meter, og det har vært meget stor erosjon av løsmasser omkring innsjøen. I de 40 årene fra regulering fram til slutten av 1990- tallet er det beregnet at 75 000 m³ finmasse ble vasket ut og transportert ned i Lislevatn. Etter pålegg fra NVE har regulanten mudret opp disse massene, noe som viste seg å

være et komplisert prosjekttinngrep. I den foreliggende planen vil reguleringshøyden i Vikstølvatn bli halvert, til 8 meter. Dette er fortsatt en stor reguleringshøyde, med fare for fortsatt betydelig erosjon og utrasing, selv om det ventelig vil bli sterkt redusert i forhold til i dag. I et notat fra Enco, datert 2.10.1996 er det anslått en maksimal regulering på 6-7 meter for å unngå uheldig transport av fínsedimenter nedover i vassdraget.

Landskap, og naturtyper

Området er av Agder naturmuseum (vedlegg 10) vurdert som viktig, regionalt verneverdig bekkeløft med svært varierte vegetasjonstyper, fra elementer av varmekjær edelløvskog til elementer av gammel granskog. Det er områder med høystauder, storbregner og til dels krayfulle arter. Tiltakets konsekvens er vurdert til middels/lite negativ. I rapporten heter det at "redusert vannføring er den mest åpenbare konsekvensen av utbyggingen. Tilstrekkelig minstevannføring som hindrer uttørring av bekkeløfte vil redusere virkningen på dyrelivet i åna". Imidlertid viser simulering av vannføringer ut av Vikstølvatn før og etter utbygging (vedlegg 11) at vannføringen etter utbygging hele året, både i tørrår og midlere år, vil være konstant lik minstevannføring (230 l/s), beregnet som ukemidler. Ved nåværende forhold varierer vannføringen hyppig mellom lavvannføring og 4-5 m³/s med flomtopper oppe i over 8 m³/s i tilsvarende år. Denne betydelige endringen av variasjonen i vannmengdene som skal passere i den trange bekkeløfta synes ikke å passe inn med vurderingen i konsekvensutredningen. Vi kan ikke se bort fra at påvirkningen på vegetasjonen blir stor. Dette må avklares nærmere i lys av vannføringsberegningene.

Naturmangfold

I tillegg til undersøkelsene som følger konsesjonssøknaden foreligger det fiskeundersøkelser både i Lislevatn og Vikstølvatn, utarbeidet for AEP som ledd i vurderingen av pålagte fiskeutsettinger. Flere undersøkelser ble oppsummert og vurdert av Sweco-Grøner (Gravem og Gregersen 2006). Vikstølvatn er fulgt opp med årlige fiskeundersøkelser fram til 2009, i henhold til tiltaksplan godkjent av Fylkesmannen. Fram til 2007 var det konsesjonspålagte fiskeutsettinger i begge innsjøer. På 1980-tallet ble det satt ut bekkerøye, dette ble endret til aure fra 1996. Fra 2007 ble pålegg om utsetting i Lislevatn opphevet, mens de ble opprettholdt i Vikstølvatn inntil tilfredsstillende rekruttering ble påvist.

Det er i dag rekruttering av aure i Vikstølvatn, og rekrutteringa er høy i forhold til næringstilgangen. Det blir derfor ikke satt ut fisk, etter samråd mellom regulanten og Fylkesmannen.

Til Lislevatn er det rekruttering både i Håtveitåna, en annen tilløpsbekk og i utløpet mot Hovlandsdalsåna. Dersom den subsidiært planlagte senkningen av nederste del av Håtveitåna blir gjennomført blir dette tilløpet sannsynligvis ødelagt som gyteområde, og vi fraråder sterkt at dette blir gjort.

Til Vikstølvatn skjer rekrutteringen hovedsakelig i tilløpet — Voilan. Tiltakene vil neppe føre til endring i rekruttering. Innsjøen er sterkt utarmet og fattig på næringsdyr på grunn av den sterke erosjonen, og dette forblir ventelig uendret siden reguleringshøyden fortsatt blir svært stor. Imidlertid er det sannsynlig at det forekommer en del vandring av fisk ut av Vikstølvatn til Lislevatn. Det må gjøres tiltak for å hindre at kraftverket fører til dødelighet hos nedvandrende fisk.

Det er ikke registrert sårbare dyre- eller plantearter i det berørte området. Fuglearter som fossekall og eventuelt vintererle vil sannsynligvis ikke kunne hekke ved Håtveitåna med den foreslåtte reguleringen.

Minstevannføring og vannstandsregulering:

Vannføringen i Håtveitåna vil bli betydelig endret etter utbygging. I dag er det stor variasjon i vannføring, og den er bare unntaksvis nede i gjeldende minstevannføring for vassdraget (2301/s). Etter regulering vil vannføringen i Håtveitåna praktisk talt konstant være lik minstevannføringen. Vi viser til våre kommentarer i forbindelse med landskap og naturtyper.

Forhold til andre utbyggingssøknader og revisjon av eksisterende konsesjon for Uldalsutbyggingen

Vegsdal Kraftverk (VK) har hatt planer om å bygge ut hele fallet fra Vikstølvatn til Vågsdalsfjorden i Hovland kraftverk, og har ervervet fallrettighetene mellom Lislevatn og Vågsdalsfjorden. Det arbeides nå med søknad om et Flateland kraftverk som kan utnytte dette fallet. Dette vil føre til inntaksdam i Hovlandsdalsåna nedstrøms Lislevatn, med minstevannføring herfra, og sannsynligvis en betydelig regulering av Kjetevatn. Vi kjenner ikke detaljene ettersom det ikke foreligger ferdig søknad.

Kommunene Birkenes, Evje og Hornnes og Froland har sendt krav til NVE om revisjon av de eksisterende reguleringskonsesjonene fra 1957 for Uldalsvassdraget til Hanefossen kraftverk. I tillegg til Hovlandsdalsåna med Vikstølvatn og Høvringsvatn omfatter denne reguleringen kjeden av innsjøer fra Hanefossmagasinet til Mjåvassfjorden, og Ljosevatn. Magasinet Homstøl- Eptevatnmagasinet, som også forholder seg til Hanefossen fikk reguleringskonsesjon i 1969, og kan revideres i 2019. I tillegg til de planlagte kraftverkene i Hovlandsdalsåna forberedes tre ulike konsesjonssøknader for kraftutbygging i Skjeggedalsåna og Vatnedalsåna. Det er vår oppfatning at det eksisterende reguleringsregimet er svært grovt og forholder seg til helt andre forutsetninger enn de som gjelder i dag, med mer kortsiktig og markedsregulert slipp av vann. Med flere planlagte nye kraftverk i tillegg til det eksisterende i Hanefossen er det åpenbart nødvendig med en samlet vurdering av reguleringskonsesjonen og de meldte konsesjonssøknadene. Dette vil gi mulighet for en helhetsvurdering av vassdraget, slik at man kan velge de løsninger som gir optimalt resultat, både samfunnsøkonomisk og for landskap og naturforvaltning.

En utbygging av Lislevatn kraftverk etter foreliggende søknad vil bidra til å løse reguleringen av Høvringsvatn og Vikstølvatn i en kommende revisjonsprosess. Revisjonen bør derfor gjennomføres snarest, i lys av de foreliggende utbyggingsinteressene. Behandling av konsesjonssøknader kan deretter gjennomføres, justert for eventuelt reviderte reguleringsvilkår.”

Statens vegvesen uttaler i brev datert 19.2.2010:

”(…)

Tiltaket det er søkt konsesjon for ligger like ved fylkesveg nr. 42 (tidligere riksveg nr. 42).

Statens vegvesen har ansvar for fylkesvegen med tilhørende sideområde. Vi gjør oppmerksom på at byggegrensen går i en avstand av 50 meter fra senter veg, jfr. veglovens § 29.

Byggegrensen skal ivareta kravene som en må ha til vegsystemet, til trafikken og til miljøet på eiendommer som grenser opp til vegen og medvirke til å ta vare på miljøhensyn og andre samfunnshensyn.

Tiltak, det være seg bygninger, instalasjoner, tipp, område for rigg/lager, veger etc., innenfor byggegrensen må avklares med oss på forhånd, alternativt avklares gjennom reguleringsplan.

Skulle det bli aktuelt med ny avkjørsel eller utvidet bruk av eksisterende avkjørsel i fra fylkesvegen, så må det søkes spesielt om det. Dette gjelder også midlertidige anleggsveier/ avkjørsler.

Ut over dette så har vi ingen andre vesentlige merknader til konsesjonssøknaden."

Norges Jeger og Fiskerforbund, avd Aust Agder uttaler i brev av 16.2.2010:

"NJFF-Aust-Agder er prinsipielt mot utbygging av fleire vassdrag i Aust-Agder. Når det gjelder denne utbygginga(Lislevatn) er området alt sterkt utbygd med tanke på kraftutbygging. Dette gjør at NJFFAust- Agder sin motstand ikkje er så stor.

Dersom utbygging har vi nokre punkt vi vil ha med:

Alle kraftlinjer ved utbygginga må være jordkablar og ikkje luftspenn.

Alle utbyggingar må gjennomførast miljøvennleg og på ei tid der vilt og fisk blir minst forstyrra.

Det bør settast av eit fond på kr 50 000 pr år til kultivering av fiske i vassdraget.

Det bør være eit program etter eventuell utbygging som ser om utbygginga fører til auka mengde krypsiv.

Dersom auka mengde krypsiv, må utbyggjar fjerne dette for eiga rekning.

Det bør gjennomførast prøvefiske før og etter utbygging. Dersom utbygging fører til dårlegare kvalitet eller mindre fisk, må utbyggjar bøte på dette.

Kraftstasjonsbygningen må byggast i lokal byggeskikk og tilpassast terrenget på ein best mogleg måte.

Rundt kanalar osv. Må det være gjerde av ein slik kvalitet av hundar, vilt og menneske ikkje kan kome oppi kanalen.

Alle vasstransporter må leggast i nedgrave rør eller i tunnel."

Marianne og Allan Fjermeros uttaler følgende i e-post 18.2.2010:

"Da det nærmer seg etablering av ny kraftstasjon ved Lislevatn i Aust Agder er vi som hytte eiere ved Vikstølvatn bekymret for natur inngrepene i som dette vil medfølge. Og belastningen for vei og ferdsel i anleggstiden. Veien må holdes i minst like god stand under og etter anleggstiden. Det er svært ønskelig at nedtappingen ikke blir mer en 5 til 6 meter og stabilt for oss hytte eiere.(...)"

Leif Gunnar Eikeland uttaler i e-post 13.2.2010 følgende:

"Sikkerhet:

Ved inngang til tunell og gammel tunell fra Vikstølvatnet må det settes opp fiskenett med oransje bøyer i toppen. Dette for at ikke barn/voksne skal bli sugd inn av vannmassene.

Bølgeerosjon:

Vikstølvatnet har fått ødelagte strandlinjer på grunn opp/ned tapping. Erstatning for til dels ødelagte og masser som er forsvunnen ber vi NVE å fastsette. Positivt er at vannstanden blir mer stabil i fremtiden. Vannstand 8 meter- men dette vil fortsatt føre til erosjon av massene.

Fiske:

Det blir solgt fiskekort for Vikstølvatnet og Håtveitelva. De første ca. 50 meterene bli nå nesten tørrlagde fra det naturlige utløpet og ned. Ved bro og under som nå blir tørrlagd er det en god fiskeplass og lett for almenheten å komme til for å fiske.

Opp/nedtapping fører til at gyteplasser blir ødelagte. Høy vannstand i gyteperioden kan forhindre dette.

I tillegg er det en stor ulempe at båter i sommerperioden må dras opp 8 høydemeter. Derfor må det være et krav at i sommerhalvåret og til gytetida må det gå en minste vannføring under bru(det naturlige elveleiet) og uti fossen. I tillegg er det et flott syn når det går vann i fossen.

Strøm:

Det ser ut for at Agder Energi vil ha strøm opp til Vikstølvatnet. Ledningsnettets må dimensjoneres slik at hyttefeltet og min bolig kan koples på. Vinteren 1971-1972 var en hard snøvinter. Dette førte til at ledningsnettets ble brekt ned av snøen. Agder Energi ville at grunneierne skulle betale alt. Dermed endte striden uten avklaring og strøm. Hyttefeltet og grunneier(undertegnede) vil få ulemper med en utbygging. En form for erstatning må være at hyttefeltet og undertegnede får ført fram strøm til en rimelig pris til sine hytter/bolig."

Carl Terje Rørvik uttaler i e-post av 25.1.2010:

"Vi har fått høre at det skal utbygges kraftutnyttelse på en ny måte fra Vikstølvatn til Lislevatn. Det skal så langt vi har fått opplyst, sprenges nytt hull i Vikstølvatnet, rett under noen av hyttene i hyttefeltet "Klevelandsheia".

Vi har selv en av de berørte hyttene, vi vil få det nye hullet i Vikstølvatnet rett nedenfor vår og to andre hytter. Alle tre hytter blir brukt av småbarnsfamilier. Vi synes det er veldig utrygt å oppleve, at det nye hullet skal komme rett nedenfor disse hyttene, Barna leker i og ved vannet, med bading, seiling med småbåter, og andre aktiviteter som barn vanligvis gjør slike steder. De voksne personer i de samme hyttene, samt personer fra andre hytter i området bruker også den lille bukten til å bade i Vikstølvatnet. Det er temmelig innlysende at slike rekreative aktiviteter ikke kan finne sted i nærheten av et nytt og kunstig utløp.

Vår konklusjon kan bare være at det må være nok med ett hull i bunnen av Vikstølvatnet"

Hans Olav Hagen uttaler i brev datert 9.2.2010:

"(...)

Vannstrømningen og isforhold i Storøygardsvann

Undertegnede er eier av 3 eiendommer ved Storøygardsvatn, som ligger like oppstrøms for Vikstølvatn. Vi er avhengige av båt om sommeren, og av isen om vinteren, for å få tilkomst til eiendommene. I tillegg til oss, er det mange hytteeiere i området som har det på samme måte.

Vi er svært opptatt av at vannstrømningen i vassdraget ovenfor Vikstølvatn ikke endres til det verre, og medfører endringer som påvirker isforholdene om vinteren i negativ retning.

Storøygardsvann er følsomt for selv små endringer i vannstrømningen på grunn av relativt smale sund i den nordre delen av vannet."

Steinar Thorsen og Olav A. Kleveland uttaler i e-post 19.2.2010:

1. *"Gammel konsesjon må bli tatt opp i samband med eventuell ny utbygging av Håtveitåna. Skadeverknadene i Vikstølvatnet og Lislevatnet er blitt mykje større enn det som var berekna på førehand og det grunneigarane fekk erstatning for.*
2. *Ein kan ikkje sjå at Agder Energi har andre rettar enn dei Arendal Energi fekk ved kjøpet i 1963. Dei rettar Knut Kleveland heldt tilbake ved sal i 1920-åra kan umogeleg gjelde bilveg bygt på Steinar Thorsens eigedom i 1980-åra. Det må vere enkel jus at ingen selje vegrett til ein veg som blir bygt 60 år etter at ein er død.*
3. *Agder Energi har ingen rett til å ta seg til rette på eigdommen til Olav Arne Kleveland og han kan ikkje akseptere at gardsvegen hans blir brukt som anleggsveg for tung transport."*

Etter sluttbefaringen 19.5.2011 kom det inn følgende uttalelser:

Ola Gauslaa uttaler i brev datert 31.5.2011:

"I forbindelse med etableringen av overnevnte kraftverk, vil jeg kommentere følgende:

Hvis vi begynner med veien, så har den fra gården og opp, blitt betydelig påkostet i form av grusing, grøfting og kantrydding de senere årene. Dette i samarbeid med grunn- og hytteeierne. Den blir også holdt åpen om vinteren, for grei tilkomst og tidlig opptørring om våren.

Jeg regner også med at evt. anleggstrafikk vil påføre veien så store belastninger, at den må gjenopprustes, og at evt. skade på den, blir rettet. Skal AE bli fremtidige brukere, må de også bli en part i vedlikeholdet.

Til nå har for stor, og for rask nedtappingen av vannet, medført for store negative konsekvenser for brukerne, i form av dårlig lukt, grumsete vann, utrasing av stein, leire og sedimenter. Dette har medført et sterkt redusert båt- og badeliv om sommeren. Håper derfor at kommende utbygging, medfører en høyere og mer stabil vannstand enn dagens.

Jeg regner AE som en proff aktør på sitt felt, og at det legges til rette for et godt samarbeid."

Alan Fjermeros uttaler i brev datert 2.6.2011:

"Takker for sist ved befaring den 19/5-2011. Vi vil benytte anledningen til å belyse skriftelig, nevnte momenter under befaringen og nye momenter ved etablering av Lislevatn kraftverk.

Jeg viser til tidligere brev til Evje og Hornes kommune sendt 20.10-06 og vi ser at det nye rør-trasen og igjennomslaget må bli lagt til eksisterende tappe tunnel. Og det etableres en fysisk sikring fra land og vann siden.

Om vannstanden i Vikstølvatnet vil ligge ned mot 8 m under normal vannstand. Vil dette rasere muligheten for bruk av båt og forringende bade og friluftslivet rundt Vikstølvatnet.

Det hørtes ut som om det blir en bedring da det kan tappes hele 16 meter i dag, men det har sjelden ikke hvert tappet mer en 5 meter på sommeren i de senere år.

Hvis Agder Energi for lov til å tappe ned 8 meter på sommeren er dette en katastrofe for hytte eiere og fastboende.

Vi trenger skriftelige garantier på at vannstanden ikke blir senket mer en 5 meter i sommerhalvåret. Det må etableres en rampe/vei så en kan sette ut og ta opp båter av Vikstølvatnet samt sikring rundt lukene i vannet da vi ser at området blir benyttet til tur tereng fra omkring liggende hytter og Evje innbyggere som bruker dette området som rundløype.

Når det gjelder hytteveien som agder energi vil benytte vid den sikkert bli godt ivaretatt under og etter at utbyggingen er ferdig fra Agder Energi sin side."

Steinar Thorsen m fl. uttaler i brev datert 30.5.2011:

"Reguleringa av Hovlandsvassdraget har hatt negative konsekvensar for nærmiljøet. Ei vidare utbygging vil truleg gje nye negative konsekvensar for dei som bur på Kleveland/Sletten. Vi er spesielt negativt innstilte til bruk av gardsveg/skogsbilveg til tungtrafikk i anleggstida. Det er viktig å understreke at Agder energi ingen vegrett har, anten på Kleveland gardsveg eller på bilskogsveg. Vi vil helst ikkje ha anleggstrafikk på gardsvegen då den bare er bygt og dimensjonert for tradisjonelt gardsdrift.

*Me innser at me ikkje kan hindre vegen brukt i anleggstida og eventuelt seinare. Vårt absolutte krav er då at me på førehand får ein **skrifteleg** avtale med Agder Energi der det blir klart presisert kva omfang bruken av vegen vil ha og kva AE vil gje i erstatning/kompensasjon for bruk av vegane (gardsvegen og skogsbilvegen opp til Vikstølvatnet).*

Gardsvegen:

Her har oppsitjarane Steinar Thorsen, Finn Martin Torgersen, Anton Haugland og Olav Arne Kleveland vegrett. Me står alle saman om at vegen må rustast opp ein del før han i det heile kan bere tungtrafikk. Vidare må vegen sjølvstøtt etter bruk reasfalterast og alle skader rettast opp. Ei viss leige for bruken verkar heller ikkje urimeleg. Men dette må avgjerast på førehand mellom partane og i detalj skrivast ned.

Skogsbilvegen:

Den er bygt fyrst på 1980-talet og eigar er Steinar Thorsen. Det er viktig å presisere at Agder Energi heller ikkje her har vegrett. Denne vegen startar ved bommen mellom husa på garden (B.nr. 3). Som motyting for å nytte vegen under anleggstida og eventuelt seinare krev eigaren at vegen blir rusta opp til vegstandard 3 eventuelt 4.

Det må vidare avtalast skrifteleg den leige AE skal betale for bruken av ein opparbeidd skogsbilveg.

Masse:

Uttatt masse må ikkje plasserast slik den får negative miljømessige konsekvensar. Massen må i størst mogeleg utstrekning kome nærmiljøet generelt og grunneigar Steinar Thorsen spesielt til gode. Steinar Thorsen har, saman med andre grunneigarar planar for ein fornuftig miljømessig og næringsøkonomisk bruk av massen. Det er stort behov for slik masse til traktorvegar/skogsbilvegar i nærområdet. Vi ønskjer, og krev, ein skrifteleg konkret avtale om dette på førehand

Campingplass:

Eigar av bruk g.nr.72 b.nr.3 (Steinar Thorsen) har i ein periode hatt planar om campingplass ved Lislevatn. Desse planane har lege på vent då ein visste ei kraftutbygging ville kome. Det er

viktig at kraftutbygginga ikkje hindrar ei framtidig utbygging av ein campingplass ved vatnet. I samband med det er det viktig at ein del av over nemnde masse kan bli brukt til oppfylling i tilknytting til campingplassen og at det blir bygt ny veg ned til vatnet med avkøyrsløse slik vegvesenet krev. Dette må vere ein veg som kan bli brukt til den framtidige campingplassen. Alt dette må avtalast mellom partane og presiserast skriftleg. Vidare må AE flytte/erstatte Severinbua.

Til slutt presiserer me at me på Kleveland er enkle menneske som er lette å overtale for flinke advokatar. For at ikkje AE kan fa det heilt som dei vil med oss og for at me i forhandlingar skal vere nokolunde på nivå, meiner me Agder Energi må betale rekning for eventuell advokathjelp me treng. Det er ikkje me som har bede om utbygginga. Me ville helst tilbake til situasjonen før 1960. Men det er diverre ikkje råd å kome dit.

(...) ”

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev av 17.9.2010 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

”Det vises til Deres brev av 05.01.10 hvor konsesjonssøknad for bygging av Lislevatn kraftverk ble sendt ut på høring med frist for avgivelse av uttalelse innen 20.02.10. Etter anmodning fra flere høringsinstanser ble høringsfristen forlenget til midten av mai.

NVE har anmodet AEP om å kommentere innkomne høringsuttalelser. AEP har mottatt 11 uttalelser, ref nedenforstående oversikt.

Carl-Terje Rørvik — 25.01.10

Riksantikvaren — 08.02.10

Hans Olav Hagen 09.02.10

Leif Gunnar Eikeland — 13.02.10 og 17.02.10

NJFF-Aust-Agder — 16.02.10

Marianne og Allan Fjermeros — 18.02.10

Statens vegvesen — 19.02.10

Aust-Agder fylkeskommune 10.03.10

Fylkesmannen i Aust-Agder — 25.03.10

Birkenes kommune — 13.04.10

Evje og Hornnes kommune — 11.05.10

Høringsuttalelsene viser et forholdsvis bredt spenn når det gjelder innhold og omfang. Enkelte har ingen eller begrensede merknader, mens andre berører en rekke ulike forhold. Vi finner grunnlag for å begrense våre kommentarer til enkelte overordnede forhold.

Foruten generelle forhold kommenteres krav om vilkårsrevisjon, krav om slipp av minstevannføring samt forhold knyttet til utbyggingsplanen. Vi finner således ikke grunnlag for å kommentere alle enkeltuttalelsene særskilt.

Generelt

Et flertall av høringsinstansene, herunder Evje og Hornnes kommune, Birkenes kommune og Aust-Agder fylkeskommune, er positive til utbyggingsplanen for Lislevatn kraftverk, og det anbefales at konsesjonssøknaden innvilges. Utbyggingen vurderes å ha små miljøkonsekvenser, og de samfunnsmessige konsekvensene vurderes å være av positiv art.

Fylkesmannen anfører at redusert vannføring på utbyggingsstrekningen i Håtveitåna, dvs på den ca 900 m lange strekningen mellom Vikstølvatn og utløpet fra kraftverket, vil kunne påvirke vegetasjonen langs elveleiet i sterkere grad enn det som framgår av fagutredningen fra Agder naturmuseum. Agder naturmuseums vurdering er at vegetasjonen langs bekken har stor variasjon, men at den i liten grad vil bli berørt, forutsatt at det slippes minstevannføring. I søknaden legges det til grunn slipp av minstevannføring, og vi kan ikke se at det er grunnlag for å trekke i tvil Agder naturmuseums konsekvensvurdering. Dette omtales nærmere nedenfor under punktet "Minstevannføring".

Vilkårsrevisjon

Fylkesmannen i Aust-Agder anmoder om å gjennomføre en samlet vilkårsrevisjon for hele Uldalsvassdraget før konsesjonssøknaden for Lislevatn kraftverk samt øvrige konsesjonssøknader i øvrige deler av vassdraget blir gjenstand for konsesjonsbehandling. Eyje og Hornnes kommune krever at en vilkårsrevisjon må kjøres parallelt med konsesjonsbehandlingen av Lislevatn kraftverk.

Med henvisning til tilsvarende saker i andre vassdrag (ref bl.a vilkårsrevisjon i Mandalsvassdraget i Åseral kommune, Vest-Agder) er det vårt syn at revisjonskrav som direkte berører et konsesjonssøkt utbyggingsprosjekt innlemmes i konsesjonsbehandlingen av utbyggingsprosjektet. I denne konkrete saken innebærer det at revisjonskrav knyttet til Vikstølvatn samt strekningen fra Vikstølvatn til Lislevatn avklares og behandles som en integrert del av utbyggingssaken. Øvrige revisjonskrav, som ikke blir gjenstand for behandling gjennom ovennevnte utbyggingssak, behandles samlet i en separat prosess.

Tidspunktet for gjennomføring av en slik separat prosess må bl.a vurderes i forhold til aktuelle utbyggingsprosjekt, og i forhold til når foreliggende reguleringskonsesjoner kan bli gjenstand for vilkårsrevisjon. NVE er kjent med at det i tillegg til Lislevatnprosjektet er flere andre utbyggingsprosjekt i Uldalsvassdraget som er eller vil bli gjenstand for konsesjonsbehandling i tiden framover. Vårt syn er at det ovennevnte også må gjelde for disse prosjektene. Vi mener derfor at NVE ikke bør iverksette gjennomføring av en samlet vilkårsrevisjon før konsesjonssøkte utbyggingsprosjekter blir gjenstand for videre konsesjonsbehandling. Det forhold at reguleringskonsesjonen for Eptevatn/Homstølvatn først kan bli gjenstand for vilkårsrevisjon i 2019 (ref kgl.res. av 01.08.1969) tilsier etter vår vurdering at gjennomføring av en samlet vilkårsrevisjon for Uldalsvassdraget tidligst finner sted i 2019.

Minstevannføring

Det er i søknaden lagt til grunn at eksisterende krav til slipp av minstevannføring på 230 l/s, som tilsvarer alminnelig lavvannføring, opprettholdes uendret. Bortsett fra Fylkesmannen (ref kommentarer ovenfor under punktet "Generelt") er det ingen høringsparter som krever økt minstevannføring nedstrøms Vikstølvatn.

Fylkesmannen trekker som nevnt i tvil Agder naturmuseums konsekvensvurdering når det gjelder vegetasjonen på utbyggingstrekningen (nedstrøms Vikstølvatn ned mot kraftstasjonen), og anfører at gjeldende minstevannføringsslipp må økes og ha større variasjon. I denne sammenheng vil vi understreke at det også i framtiden vil bli flomtap fra Vikstølvatn. Periodevis vil vannføringen fortsatt være betydelig høyere enn minstevannføringen. Det er ellers viktig å være klar over at hydrologiberegningene baseres på ukesmidler. Døgnvariasjoner innen den enkelte uke blir således ikke synliggjort. Det faktum at det også i dagens situasjon periodevis kun slippes minstevannføring på

strekningen underbygger etter vår vurdering Agder naturmuseums konklusjon. Vi vil i denne forbindelse ellers påpeke at det kun kan være den vassdragsnære vegetasjonen, dvs selve kantvegetasjonen langs bekken, som eventuelt vil kunne påvirkes av vannføringsforholdene i bekkeleiet. Det vises til bekkeleiets og dalførets utforming (ref kartvedlegg 3 til søknaden) som domineres av bratte dalsider ned mot elveleiet. En slik begrenset påvirkning anses ikke å være så vesentlig at det kan gi grunnlag for økte krav om minstevannføring.

Med henvisning til det ovennevnte samt foreliggende høringsuttalelser og fagutredninger er det etter vår vurdering hverken visuelt eller biologisk grunnlag for å øke minstevannføringen fra Vikstølvatn.

Utbyggingsplanen

En realisering av Lislevatn kraftverk innebærer redusert regulering av Vikstølvatn. Ved ordinær drift av kraftverket vil en begrense nedtappingen til ca 8 m under dagens HRV, dvs til ca kote 429. Det betyr at reguleringshøyden i Vikstølvatn i en normalsituasjon halveres i forhold til dagens situasjon. Enkelte høringsuttalelser anmoder om en ytterligere reduksjon. Eksempelvis anføres det fra fylkesmannens side at også 8 m anses å være en "svært stor" reguleringshøyde som kan medføre fare for fortsatt erosjon og utrasing i magasinet. Vi kan ikke se at det er grunnlag for å betegne dette som en "svært stor" reguleringshøyde. Vi finner i denne forbindelse ellers grunn til å understreke at den erosjon som fant sted tidligere, dvs fra slutten av 1950-tallet fram til slutten av 1990-tallet, i all hovedsak kan knyttes til nivået under HRV - 8 m. Etter vår vurdering er faren for videre erosjon i reguleringssonen ned mot HRV — 8 m meget begrenset. Ned til dette nivået har strandsonen blitt gjenstand for årlig utvasking gjennom mer enn 50 år, og det er således begrenset med løsmasser som kan tenkes å bli utsatt for videre erosjon.

Løsmasser som fortsatt kan bli utsatt for erosjon ligger i det alt vesentlige lavere enn kote 429, dvs lavere enn HRV - 8 m. Av hensyn til en rasjonell drift av anlegget, der særlig tilgjengelig magasinivolum er av avgjørende betydning, finner ikke AEP grunnlag for å etterkomme en anmodning om ytterligere reduksjon av reguleringshøyden ved ordinær drift. Det er helt avgjørende for rasjonell drift av kraftverk samt øvrige deler av vassdraget å ha en viss frihetsgrad mhp utnyttelse av magasinet i Vikstølvatn. Normalt vil vannstanden i sommerperioden kunne ligge betydelig høyere enn kote 429. Periodevis kan imidlertid tilsigssituasjonen gjøre det nødvendig å utnytte den tilgjengelige reguleringshøyden ned til kote 429 fullt ut. Det gjøres for ordens skyld oppmerksom på at det i søknaden legges til grunn at det fortsatt må være anledning til å tappe magasinet under kote 429 i forbindelse med tilsyn og vedlikehold av inntaksarrangementet og tilløpstunnel/rørgate. Tilsvarende vil det kunne være nødvendig å gå under kote 429 når overordnede vannføringskrav på nedenforliggende vassdragsstrekninger krever det. Det legges således til grunn at gjeldende LRV på kote 420,67 ikke endres, men at det legges restriksjoner på bruk av magasinet under kote 429 i tråd med ovennevnte anførsler.

AEP har vært i dialog med de grunneiere som blir direkte berørt av utbyggingsplanen. Det ble bl.a gjennomført en befaring 05.05.10 sammen med den grunneieren som blir sterkest berørt av de arealinngrep som følger av utbyggingsplanen. Under befaringen ble det også sett på mulige justeringer av skisserte anleggsveier og massedeponi for om mulig å begrense inngrep og ulemper i forhold til eksisterende arealbruk. En aktuell justering kan være å etablere et permanent massedeponi i et gammelt grustak på sørsiden av fylkesveien ned mot Lislevatn. Det vil i så fall også kunne medføre endret trase for deler av

anleggsveien fra tunnelpåhugget fram til massedeponiet. Tilsvarende kan det være aktuelt å justere anleggsveitrasen i nærområdet til eksisterende hytte som er beliggende like vest for kraftstasjonsområdet nær opp til fylkesveien. Det er foreløpig ikke grunnlag for å konkludere mhp endelig lokalisering av massedeponi eller anleggsveier. Dette vil måtte avklares i forbindelse med kommende detaljprosjektering samt NVE's behandling og godkjenning av detaljplaner.

Når det gjelder nøyaktig lokalisering av kraftstasjonen, ref uttalelse fra Statens vegvesen angående byggegrense på 50 m fra senterlinje for fylkesvei nr 42, så vil vi komme tilbake til dette i forbindelse med detaljprosjekteringen og behandling av detaljplanene. Det kan bli aktuelt å søke om å fravike nevnte byggegrense for å sikre en optimal plassering av kraftstasjonen, dvs søke om aksept for å plassere stasjonen nærmere fylkesveiens senterlinje enn de nevnte 50 m. Dette er et forhold som vil bli tatt opp i direkte dialog med vegvesenet og NVE. Tilsvarende vil forhold knyttet til avkjørsel fra Fv 42 til kraftstasjon mv (både midleritidig og permanent) bli tatt opp direkte med Statens vegvesen i tilknytning til utarbeidelse og behandling av detaljplanene.

Utløpet fra kraftverket legges til området like oppstrøms fylkesveien. Som nevnt i søknaden kan det bli aktuelt å foreta en begrenset kanalisering, dvs senking av elveløpet under selve fylkesveien.

Fylkesmannen anfører at dersom det gjennomføres en senking i nedre del av Håtveitåna vil strekningen sannsynligvis bli ødelagt som gyteområde", og det frarådes derfor at dette blir gjort. Vi finner grunn til å påpeke at det ikke er aktuelt med kanalisering videre nedover mot Lislevatn. Nedre del av Håtveitåna, dvs det alt vesentlige av strekningen nedstrøms fylkesveien, vil derfor forbli uberørt, og således opprettholde sin funksjon som rekrutteringslokalitet for fisk.

Med henvisning til det ovennevnte gjør vi for ordens skyld oppmerksom på at vi allerede har gjort endringer i forhold til tidligere planer, ref Samla plan hvor kraftstasjonen var planlagt lokalisert nede ved Lislevatn med utløp direkte i dette. Flytting av kraftstasjonen oppstrøms fylkesveien innebærer redusert fallutnyttelse, men gir samtidig reduserte miljøulemper i form av redusert berøring av nedre del av Håtveitåna. Dersom kraftstasjonen av hensyn til fylkesveien og kanalisering av kraftstasjonens "undervann" må flyttes enda lenger opp i vassdrag innebærer dette en ytterligere reduksjon i fallutnyttelsen, og det vil vi søke å unngå. Det tas derfor sikte på å plassere kraftstasjonen så nært opptil fylkesveien som mulig.

Flere hytteiere ved Vikstølvatn har tatt opp sikkerhetsmessige forhold knyttet til inntaksområdet. Mulige og aktuelle tiltak for å ivareta sikkerhetsmessige forhold vil bli klarlagt i forbindelse med senere detaljprosjektering av anlegget. En vil i denne forbindelse understreke at denne type tiltak planlegges og etableres i samsvar med gjeldende forskrifter. Dette er for øvrig tiltak som vil bli gjenstand for detaljgodkjenning i regi av NVE, og ellers fulgt opp i tilknytning til senere tilsyn av anlegget.

Oppsummering

Med henvisning til det ovennevnte anses tidspunkt for vilkårsrevisjon, størrelsen på minstevannføringen samt en reguleringshøyde på 8 m i Vikstølvatn å ha størst betydning i forhold til realisering av Lislevatn kraftverk. Prosjektet innebærer økt produksjon av regulerbar og fornybar energi, og bør således gis rammevilkår som gir grunnlag for snarlig realisering."

Norges vassdrags- og energidirektorats merknader

Om søker

Agder Energi Produksjon AS (AEP) er et heleid datterselskap til Agder Energi AS (AE). Agder Energi eies av Statkraft (45,5 %) og kommunene på Agder (54,5 %). AEP eier og drifter en rekke kraftstasjoner og reguleringsanlegg fordelt over hele Agder og vestre del av Telemark. AEP har en årlig kraftproduksjon på ca. 7,4 TWh og har i overkant av 230 ansatte.

Om søknaden

AEP har søkt etter vannressursloven om å få bygge Lislevatn kraftverk. De ønsker å utnytte et fall på 96 meter mellom Vikstølvatn og Lislevatn. Kraftverket vil benytte det eksisterende magasinet Vikstølvatn som inntaksmagasin. Prosjektet vil berøre en avgrenset elvestrekning i Håtveitåna nedstrøms magasinet.

Beskrivelse av området

Kraftverket er tenkt lokalisert like ved riksvei 42 mellom Evje og Vegusdal. Nedbørfeltet for kraftverket ligger i søndre deler av Setesdals Austhei og vassdraget (Hovlandsvassdraget) har sitt utspring ved Bergetjørnhei litt nord for Hisvatn i Bygland kommune. Fra Hisvatn går hovedvassdraget ned til Høvringen og videre til Storøygardsvatn og Vikstølvatn. Vassdraget er en av tre sidegrener (Skjeggedalsåna, Hovlandsdalsåna og Oggeområdet) til Uldalsvassdraget som er en av to hovedgrener til Tovdalselva. Tovdalselva har sitt utspring i grensetraktene mellom Straume og Setesdal og Fyresdal, og renner ut i havet ved Topdalsfjorden nær Kristiansand.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Det aktuelle området er i dag berørt av en rekke tekniske inngrep i form av vassdragsregulering, veier (RV 42), kraftlinjer og hyttebebyggelse.

Vassdraget er i dag regulert for kraftproduksjon i Hanefoss kraftverk. Hanefoss kraftverk ligger nederst i vassdraget ved Herefossfjorden ca. 20 km nedstrøms Lislevatn. Reguleringsmagasinene er Høvringen og Vikstølvatn (tab. 1).

Tabell 1. Reguleringsmagasin i nedbørfeltet til Lislevatn kraftverk

Navn	Magasinvolum mill m ³	Nedbørfelt km ²	HRV	LRV	Reg.høyde (m)
Høvringen	22	37,6	482,63	474,63	8,0
Vikstølvatn	8,4	37,2	436,67	420,67	16,0

Høvringen er regulert med 8 m og ligger i nordøstre del av Evje og Hornnes kommune. Høvringen ligger sentralt plassert i nedbørfeltet til Lislevatn kraftverk, og nedbørfeltet til Høvringen utgjør halvparten av det totale nedbørfeltet til det planlagte kraftverket. Høvringen har tapperestriksjoner i perioden 1. april til 15. juni som innebærer at det ikke kan tappes fra vannet i nevnte periode før vannstanden har nådd kote 480. Fra Høvringen går hovedvassdraget sørover til Vikstølvatn som er et senkingsmagasin med 16 m reguleringshøyde. Vikstølvatn tappes i dag via en tappetunnel ut i Håtveitåna. Det er krav om slipp av minstevannsføring via tappetunnelen tilsvarende alminnelig lavvannføring på 230 l/s.

Teknisk plan

Inntaksmagasin

Lislevatn kraftverk vil nytte Vikstølvatn som inntaksmagasin. Av hensyn til erosjonsproblematikk i magasinet legges det opp til å begrense nedtappingen til ca. 8 m under dagens HRV, dvs til kote 429.

Kraftverksinntaket planlegges etablert i søndre del av Vikstølvatn vest for eksisterende tappetunnel.

Tunnel og rørgate

Tunnelsålen vil ligge på kote 423, taket på 426. Toppen av tunnelåpningen vil ligge ca. 3 m. under overflaten ved laveste normale driftsvannstand i Vikstølvatn.

Vannveien er planlagt å bestå av en kombinasjon av tilløpstunnel i fjell og et nedgravd rør. Tilløpstunnelen får et tverrsnitt på ca. 12 m², og vil ha et forholdsvis slakt fall mot kraftstasjonen. Lengden på rør og tunnel er henholdsvis 220 og 450 m, som tilsvarer en samlet vannvei på 670 m.

Eksisterende tappetunnel vil bli brukt til å slippe pålagt minstevannføring på 230 l/s til Håtveitåna og ved ekstraordinære situasjoner hvor hensyn til overordnede vannføringskrav på nedenforliggende vassdragsstrekninger gjør det nødvendig.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen blir et bygg i dagen, ca. 100 m² stort. Kraftstasjonsbygget blir liggende nær RV 42. Stasjonen vil være godt synlig fra Rv 42, men for øvrig skjermet for innsyn fra områdene rundt. Bygget er tenkt oppført i Leca eller reisverk med utvendig kledning av tre. Utforming og farge vil bli tilpasset bygningsmiljøet i området.

Avløpet blir via en kort avløpskanal direkte ut i Håtveitåna. Det kan være aktuelt å senke Håtveitåna med 1-2 meter under RV 42 og i en kortere strekning mot Lislevatn.

Elektriske anlegg

Anlegget vil ha en generator med ytelse på 4,5 MVA og en spenning på 6 kV. Transformatoren vil ha en ytelse på 4,5 MVA og en omsetning på 6/22 kV.

Veier

Behovet for bygging av nye veier vil i følge søker være begrenset da en i stor grad kan basere seg på å bruke deler av eksisterende veinett. Permanent adkomst til inntaksområdet ved Vikstølvatn sikres ved å bygge en avstikker på ca 250 m fra eksisterende vei. Ved kraftstasjonsområdet eksisterer det allerede en avkjørsel fra Rv 42. I tilknytning til nevnte avkjørsel må det bygges en kort atkomstvei fram til selve kraftstasjonen. Det er planer om å ruste opp en eksisterende traktorvei til en enkel anleggsvei som føres opp til påhugget for tilløpstunnelen. I tillegg må det bygges en avstikker fra denne veien bort til det planlagte tippområdet hvor tunnelmassene er planlagt deponert.

Nettilknytning

Det går to linjer relativt nært den planlagte kraftstasjonen, henholdsvis en 22 kV og en 66 kV linje. 22 kV linjen har pr i dag ikke kapasitet til å ta i mot kraften. Da søknaden ble skrevet var tanken at AEP skulle koble seg mot 66 kV nettet ved en kombinasjon av jordkabel og luftlinje. I ettertid har AEP signalisert at 66 kV linjen høyst sannsynlig skal nedlegges. Eneste alternativ for Lislevatn kraftverk er således tilkobling opp mot bestående 22 kV nett. Eksisterende 22 kV linje vil bli oppgradert i regi av

AEN, og det vil sannsynligvis skje med det første. Oppstart for oppgraderingen vil bl.a være avhengig av tidspunkt for utbygging av Lislevatn kraftverk.

Påkobling av Lislevatn kraftverk til eksisterende 22 kV linje er planlagt med jordkabel.

Massetak og deponi

Masser fra tunnelboring vil bli plassert i en tipp 150 m vest for kraftstasjonen (10000 m³). I følge søknaden vil overskuddsmasser kunne bli benyttet som en ressurs, men en alternativ anvendelse er ikke klarlagt. Tippens nærhet til eksisterende veinett gir gode muligheter for senere uttak av masser.

Hydrologiske virkninger

Kjøremønsteret for Lislevatn kraftverk vil bli tilpasset det nedenforliggende Hanefoss kraftverk, nedbørforhold og magasin vannstander i Høvringen og Vikstølvatn. Det vil bli tilstrebet en jevn kjøring av Lislevatn kraftverk kombinert med optimalisering av fallutnyttelsen som i praksis innebærer en jevnt over høy vannstand i Vikstølvatn, og en utjevnet vannføring nedstrøms kraftverket.

Lislevatn kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på 74,8 km². De viktigste hydrologiske opplysningene er gjengitt i tabellen under.

Tabell 2. Hydrologiske opplysninger for Lislevatn kraftverk

Størrelse på nedbørfelt i km ²	74,8
Middelvannføring i m ³ s	2,97
Alminnelig lavvannføring i l/s	230

Det er foreslått en minstevannføring fra Vikstølvatn på 230 l/s som tilsvarer dagens pålagte minstevannføring.

Et Lislevatn kraftverk vil medføre redusert vannføring i Håtveitåna på en 900 meter lang strekning fra Vikstølvatn og til utløpet av kraftstasjonen. Vannføringsforholdene på strekningen er i utgangspunktet sterkt regulert da magasinene Høvringen og Vikstølvatn inngår i reguleringsområdet til Hanefoss kraftverk. Magasinene tappes i dag ut fra Hanefoss kraftverk sitt behov. Vannføringen følger derfor ikke naturlige tilsigsvariasjoner.

Bygging av Lislevatn kraftverk vil medføre at manøvreringen av Vikstølvatn endres. Ved ordinær drift er det planlagt å benytte bare de 8 øverste meterne i magasinet. Videre vil tappingen fra magasinet bli jevnere enn i dag.

Kraftverket vil få en maksimal slukevne på 5 m³/s. I våte år vil det bli overløp på dammen og flomvannføringer i Håtveitåna. I midlere og tørre år vil vannføringen stort sett være pålagt minstevannføring samt et begrenset lokaltilsig.

Vanntilførselen til Lislevatn vil bli jevnere, men i sum over året vil den ikke endres vesentlig.

Et Lislevatn kraftverk er ikke ventet å medføre noen vesentlige endringer i manøvreringen av Høvringen og i vannføringen på elvestrekningen mellom Høvringen og Vikstølvatn.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Lislevatn kraftverk til ca. 17,6 GWh fordelt på 6,7 GWh sommerproduksjon og 10,9 GWh vinterproduksjon.

Byggekostnadene er estimert til 33,2 mill. kr. (i 2006 kroner). Dette gir en utbyggingspris på 1,9 kr/kWh. Det er rimelig å anta at kostnadene har økt siden 2006 og at utbyggingsprisen pr. kWh i dag er en del høyere. Det er imidlertid rimelig å anta at prosjektet fortsatt er lønnsomt. Det er forøvrig søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

AEP eier fallrettighetene på utbyggingsstrekningen og disse er skilt ut med egne gårds- og bruksnummer, henholdsvis gnr 67 bnr 8 og gnr 68 bnr 2 som omfatter østre side av Håtveitåna og gnr 72 bnr 4 som omfatter vestre side av vassdraget.

AEP har vært i dialog med de grunneiere som blir direkte berørt av utbyggingsplanen. Det er sett på mulige justeringer av skisserte anleggsveier og massedeponi for om mulig å begrense inngrep og ulemper i forhold til eksisterende arealbruk. En aktuell justering kan være å etablere et permanent massedeponi i et gammelt grustak på sørsiden av fylkesveien ned mot Lislevatn. Det vil i så fall også kunne medføre endret trase for deler av anleggsveien fra tunnelpåhugget fram til massedeponiet. Tilsvarende kan det være aktuelt å justere anleggsveitrasen i nærområdet til eksisterende hytte som er beliggende like vest for kraftstasjonsområdet nær opp til fylkesveien. Dette er forhold som naturlig vil kunne inngå i utforming av en ev. detaljplan.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I kommunens arealplan er området disponert til LNF-område. På sørsiden av Rv 42 vest for Lislevatn er det avsatt et areal til et mulig framtidig turistanlegg. Dette området vil bli berørt i forbindelse med framføring av en 66 kV jordkabel.

Forholdet til gjeldende kommuneplan, og behandling i medhold av plan- og bygningsloven (Pbl) må tas opp direkte med kommunen.

Samlet plan (SP)

En rekke utbyggingsalternativer har blitt vurdert i Tovdals- og Uldalsvassdraget i tilknytning til Samlet plan for vassdrag. En samlet utbygging av fallet i Hovlandsdalsåna i Hovland kraftverk, dvs fra Vikstølvatn til Flateland, ble i St.meld . nr 60 (1991-92) plassert i kategori I. Direktoratet for naturforvaltning (DN) gav i 1996 Arendal Energiverk as unntak fra ny behandling i Samla plan for delt utbygging av samme strekning i henholdsvis Lislevatn og Kjetevatn kraftverk, ref brev fra DN av 11.03.96.

Utbyggingen av Kjetevatn er fremmet som egen søknad av Vegusdal kraftverk AS. Prosjektet kalles Flateland kraftverk.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Inngrepsfrie naturområder (INON)

Inngrepet vil ikke medføre tap av inngrepsfri natur.

Nasjonale laksevassdrag

Inngrepet berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Andre verneområder

Inngrepet berører ikke andre verneområder.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i prosjektområdet den 19.5.2011 sammen med representanter for søkeren, FM, representanter fra Vegusdal kraftverk AS, Otra kraft og en rekke grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Evje og Hornnes kommune er positiv til bygging av kraftverket gitt at det gis vilkår som sikrer oppfølging for å redusere miljøulempene og at revisjon av konsesjonsvilkår for hele Hovlandsdalsåna og Uldalsvassdragene kjøres parallelt.

Birkenes kommune er positive til søknaden gitt at det stilles krav om minstevannføring og at strekning nedstrøms kraftverksutløpet opprettholdes som mulig gyteområde.

Fylkesmannen i Aust-Agder anbefaler at man avventer videre behandling av søknaden inntil revisjon av reguleringskonsesjonen fra 1957 er igangsatt og det foreligger søknader for Flateland kraftverk, og tre prosjekter i Skjeggedalsåna. Dette er begrunnet i behovet for en samlet vurdering av alle tiltakene i vassdraget. Fylkesmannen mener utredningen av biologisk mangfold er mangelfull og vil ha en utdypende vurdering av redusert vannføring på bekkekløften. Tiltak for å hindre dødelighet for nedvandrende fisk fra Vikstølvatn kreves.

Aust-Agder fylkeskommune ved fylkesutvalget er positiv til en utbygging, men forutsetter vilkår som reduserer miljøulemper. I likhet med Evje og Hornnes kommune mener de at en revisjon av Hovlands- og Uldalsåna bør ses i sammenheng med søknaden.

Statens vegvesen gjør oppmerksom på at byggegrensa går i en avstand av 50 meter fra midtlinja i veien. Tiltak innenfor byggegrensen må avklares med vegvesenet på forhånd, alternativt gjennom reguleringsplan. Ny avkjørsel eller utvidet bruk av eksisterende avkjørsel fra fylkesveien må det søkes spesielt om.

Norges Jeger og Fiskerforbund er ikke i mot omsøkte prosjekt, men har visse krav dersom det blir gitt tillatelse, deriblant krav om kabler, fond til kultivering av fiske på 50000,- og oppfølging av krypsiv osv.

Hans O Hagen er bekymret for at et Lislevatn kraftverk vil medføre endringer i vanngjennomstrømningen i Storøygardsvann som ligger oppstrøms Vikstølvatn. Han er avhengig av transport over vannet både sommer og vinter for å nå frem til eiendommene sine.

Carl T. Rørvik har hytte i feltet Klevelandsheia som ligger rett ovenfor det planlagte inntaket til Lislevatn kraftverk. Han uttrykker bekymring for fremtidig bruk av området nær inntak som i dag benyttes flittig til bading, seiling etc.

Leif Gunnar Eikeland påpeker at det vil være et behov for sikring rundt inntaket i Vikstølvatn. Det er positivt med mindre aktiv reguleringssone, men han mener at 8 meter fortsatt er for mye. Håtteitelve benyttes til fiske og han foreslår tiltak for å hindre at gyteplasser blir ødelagt. Som kompensasjon for inngrepet foreslår han at Agder må føre frem strøm til hytter og boliger.

Marianne og Allan Fjermeros er bekymret for naturinngrepene og mener Vikstølvatn ikke må reguleres mer enn 5-6 m. Det er også ønskelig med mest mulig stabil vannstand. De stiller krav om båtrampe og sikring av områdene rundt inntak.

Ola Gauslaa påpeker at AEP må bidra til vedlikehold av vei til Vikstølvatn dersom denne skal benyttes som anleggsvei. Han ønsker også en høyere og mer stabil vannstand.

Steinar Thorsen med flere er opptatt av Agder Energi inngår avtaler med grunneiere for bruk av gårdsveien og skogsbilveien under anleggsperioden. Thorsen og andre grunneiere har behov for masse til traktorveier og skogsbilveier i området.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 18 GWh i årlig kraftproduksjon.
- Reguleringshøyden i Vikstølvatn vil reduseres fra 16 m til 8 m ved normal drift. Dette er positivt for nærområdet og vil redusere problemene med erosjon i reguleringssonen og massetransport nedover i vassdraget.
- Tiltaket vil utnytte kraftpotensialet i eksisterende reguleringer og berørt vassdrag og bidra med regulerbar kraft.
- Tiltaket vil bidra med økt verdiskapning i form av inntekter knyttet til sysselsetting, vareleveranser etc. og gi inntekter til kommune og stat i form av skatter og avgifter.
- Nedstrøms utløpet av kraftverket vil vannføringen bli jevnere enn tidligere. Dette kan gi mer stabile isforhold.
- Mer stabile vannstandsforhold i Lislevatn vurderes som positivt for allmenne - og lokale interesser.

Ulemper

- En utbygging vil medføre sterkt redusert vannføring i Håtteitåna sammenliknet med dagens tilstand. Dagens pålagt minstevannføring på 230 l/s vil være den dominerende vannføringen på strekningen.
- Stasjonsbygningen og deler av rørgaten vil påvirke landskapsbildet negativt i en del år. Revegetering og eksisterende vegetasjon vil imidlertid redusere ulempene over tid. Dette gjelder også tippen.
- Lokal påvirkning på det biologiske miljø der det foretas fysiske inngrep.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Vannføringen i Håtteitåna på strekningen fra Vikstølvatn til utløpet av kraftstasjonene vil bli betydelig endret etter en ev. utbygging. Pr. i dag varierer vannføringen mye alt etter behovet i

Hanefoss kraftverk. Under fylling av Vikstølvatn er vannføringen i Håtveitåna på 230 l/s som tilsvarer pålagt minstevannføring. Utover disse periodene varierer vannføringen i Håtveitåna mye. Vannføringer opp til 20 m³/s kan forekomme i våte år med overløp på dammen.

Etter en utbygging vil vannføringen i Håtveitåna stort sett være 230 l/s. Det uregulerte restfeltet bidrar kun i beskjeden grad. Overløp på dammen i Vikstølvatn vil imidlertid forekomme i våte år. I et vått år, som for eksempel i 1967, ville man hatt overløp på dammen i til sammen 8 uker.

Nedstrøms utløpet av kraftstasjonen vil vannføringen være resultat av vannføringen gjennom stasjonen, ev. overløp og pålagt minstevannføring i Håtveitåna. Vannføringen vil være jevnere enn i dag. Vanntilførselen til Lislevatn vil ikke endres vesentlig i sum over året sammenliknet med i dag. Lislevatn har også tilførsel fra et mindre restfeltet oppstrøms Lislevatn (Stebekken).

Reguleringshøyden i Vikstølvatn vil reduseres fra 16 m til 8 m ved normal drift. Dette er positivt for nærområdet og vil redusere problemene med erosjon i reguleringssonen og massetransport nedover i vassdraget. Et Lislevatn kraftverk vil også bidra til en mer stabil og høyere vannstand i Vikstølvatn.

Landskap, inngrepsfrie naturområder og friluftsliv

De landskapsmessige konsekvensene av en utbygging vurderes å være av lokal karakter.

Utbyggingsstrekningen er vanskelig tilgjengelig (trangt dalføre) og innsynet er svært begrenset. Nedre del av Håtveitåna kan ses fra RV 42, men innsynet begrenses av tett vegetasjon.

Utbyggingsstrekningen har derfor ingen vesentlig betydning for landskapet.

Nedre del av røtraseen og kraftstasjonsbygningen vil bli synlig fra RV 42. Tippmassene vil kunne bli synlige fra RV 42, men i følge AEP vil man forsøke å redusere synligheten ved å beholde en sone med eksisterende vegetasjon. Over tid vil tippens synlighet reduseres.

En utbygging vil ikke medføre reduksjon i inngrepsfrie naturområder.

Friluftslivet i området er i hovedsak knyttet til Vikstølvatn og områdene rundt. I følge hytteeiere ved Vikstølvatn fiskes det litt i Håtveitåna, men det er ikke tilrettelagt for allmenn bruk.

AEP har foreslått at Vikstølvatn i hovedsak kun reguleres med bruk av de åtte øverste meterne. Dette vil være positivt i forhold til landskapet. En redusert reguleringshøyde vil også være positivt for brukerne av Vikstølvatn, som i sine høringsuttalelser er spesielt opptatt av forholdene ved Vikstølvatn og de utfordringene som dagens manøvrering medfører. Ytterligere vurderinger rundt manøvreringen av Vikstølvatn er gitt under kommentarene til manøvreringsreglementet.

Produksjonen fra et Lislevatn kraftverk vil tilkobles eksisterende 22kV via jordkabel og vil derfor ikke påvirke landskapsbildet vesentlig.

Med god detaljplanlegging og oppfølging i anleggstiden, mener NVE at tiltakets virkninger for landskap og friluftsliv ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Naturmangfold

Terrestrisk miljø

Det er registrert naturtypen "bekkekløft" i Håtveitåna i forbindelse med miljøkartleggingen.

Bekkekløften har fått verdien B "regionalt verneverdig". I bekkekløften finnes det stedvis elementer av rik edelløvskog, gråor-heggeskog og urskog/gammelskog. Alm, som er rødlistet (NT), er registrert. Det er ikke registrert spesielle arter av fuktrevende moser og lav eller andre planter, sannsynligvis

fordi vannføringen varierer veldig og kløfta er sørvendt. Utover bekkekløften så ble det ikke gjort spesielle funn innenfor det terrestre miljøet i tiltaksområdet.

Bekkekløften starter nedenfor Håtveitfossen og strekker seg ned til kraftstasjonsområdet på oppsiden av RV 42. Håtveitfossen er tørrlagt og vannføringen i Håtveitåna tappes fra Vikstølvatn gjennom en tunnel ved foten av fossen. Periodevis renner det i dag bare den pålagte minstevannføringen på 230 l/s i Håtveitåna. Miljørapporten har vurdert konsekvensen for bekkekløfta i Håtveitåna til å være middels til lite negativt gitt at dagens helårige minstevannføring videreføres. Agder naturmuseums vurdering er at vegetasjonen langs bekken har stor variasjon, men at den i liten grad vil bli berørt, forutsatt at det slippes minstevannføring.

NVE vil vise til OEDs retningslinjer for små vannkraftverk hvor det står at *"tiltak som kommer i konflikt med arter som er "kritisk truet" eller "sterkt truet", eller naturtyper Norge har et internasjonalt ansvar for ... kan ikke påregne å få konsesjon"*. Bekkekløfter er, ifølge de samme retningslinjene, en naturtype som Norge kan sies å ha et internasjonalt ansvar for.

NVE registrerer at bekkekløften vil bli berørt av en utbygging. Håtveitåna er imidlertid allerede i dag sterkt regulert og livet i vassdraget tilpasset et varierende hydrologisk regime. Fraføringen av vann fra Håtveitåna vil føre til mer marginale vilkår for det plante- og dyreliv langs elva som er avhengig av fuktighet og helårig vannføring, men vi mener i likhet med den naturfaglige utredningen at dagens helårige minstevannføring vil ivareta strekningens økologiske funksjon.

Akvatisk miljø

Det er utført en enkel fiskeundersøkelse med elektrisk fiskeapparat og samlet inn prøver av bunndyr. Undersøkelsen viste en lav tetthet av ørret og bekkerøye. Det berørte vassdragsavsnittet ble gitt middels verdi. Tiltaket er vurdert å ha middels negativ virkning på det akvatiske miljø gitt at dagens minstevannføring på 230 l/s opprettholdes.

På bakgrunn av de opplysninger som har fremkommet i denne saken så mener NVE at strekningen mellom dammen i Vikstølvatn og utløp av det planlagte kraftverket ikke innehar vesentlige verdier for fisk. Strekningen er bratt og storsteinet og i begrenset grad egnet som gyteområde for fisk. Det er egnede gyteområder på strekningen fra utløp av kraftstasjon og ned til Lislevatn. Etter det NVE kjenner til er Lislevatn preget av en tett og småfallen fiskebestand.

Etter vår vurdering vil dagens minstevannføring ivareta øvrig akvatisk liv på berørt strekning. Konsekvensene for det akvatiske miljø i Håtveitåna er etter vår vurdering ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Forholdet til naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget § 8

Det følger av § 8 første ledd i naturmangfoldloven at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Naturmangfoldloven § 8 er en konkretisering av og et supplement til forvaltningslovens alminnelige krav om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

FM i Aust-Agder påpeker at vannføringen i Håtveitåna blir svært endret i forhold til dagens situasjon, med nesten konstant minstevannføring. Etter FM syn er dette forhold mangelfullt vurdert i analysen av

påvirkningen på vegetasjonen i bekkekløften. FM krever at det må gjøres en utdypende analyse av dette, i tillegg til den foreliggende utredningen av biologisk mangfold.

Når det gjelder kunnskapsgrunnlaget i søknaden som foreligger så er naturverdiene kartlagt i en egen rapport som er utarbeidet av Agder naturmuseum. Rapporten baserer seg på feltarbeid i området i 2005 og på foreliggende informasjon. Flora og fauna er registrert, og det er lagt vekt på å kartlegge naturtyper, karplanter, moser og lav i influensområdet. Etter vår vurdering er kartleggingen utført av kvalifisert personell og i tråd med de kravene som NVE stilte i sitt veiledningsmaterieell da rapporten ble utarbeidet. Vi utførte nye søk i Artsdatabankens artskart over utbyggingsområdet den 14.6.2011 uten at det frembrakte ny informasjon. Søk i Naturbase frembrakte heller ikke nye data av betydning for saken.

Vi er klar over at det kan være mulig å avdekke flere arter knyttet til Håtveitånas bekkekløft ved en utvidet kartlegging, men vi mener at kartleggingen er tilstrekkelig utført for å kunne fatte et vedtak i saken. I vår vurdering legger vi vekt på at dette ikke er en uberørt bekkekløft, men en bekkekløft som har hatt en kontrollert og unaturlig vannføring over en periode på over 50 år.

NVE legger til grunn at kunnskapsgrunnlaget ut fra sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet er i samsvar med de krav som følger av naturmangfoldloven § 8.

Føre-var-prinsippet § 9

Bestemmelsen skal ses i sammenheng med vurderingen av kunnskapsgrunnlaget, som er omtalt ovenfor. For at bestemmelsen skal komme til anvendelse er det en forutsetning at det foreligger en reell risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, men det er ikke et krav om sannsynlighetsovervekt for at en skade vil inntre. NVE kan ikke se at nevnte forutsetning ligger til grunn i denne saken.

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

Vi har foretatt en vurdering av tilgjengelig informasjon om naturtypen bekkekløft i Evje og Hornnes kommune og Birkenes kommune. Vi har tatt utgangspunkt i naturbase.no og DN's bekkekløftprosjekt. Totalt er det registrert 18 bekkekløfter i fylket av varierende verdi. Det er registrert 2 bekkekløfter i kommunene:

Hunsfoss ved Uleberg (lokalt viktig). Lokaliteten ligger på en utbygd strekning hvor det slippes en helårlig minstevannføring.

Sydalen –Øksåna i indre del av Dåsvedsdalen (regional til nasjonal naturverdi). 10 rødlistearter er påvist, noe som er høyt sammenliknet med andre "kløftelokaliteter" i Agder

Ut fra tilgjengelig informasjon synes bekkekløften i Sydalen å være i en særstilling hva gjelder rødlistearter og er derfor spesielt viktig for arter som er tilknyttet miljøer av denne typen.

NVE vurderer det slik at den samlede belastningen på økosystemet bekkekløft i kommunen og fylket vil være akseptabel, og at virkningen av planlagte prosjekt ikke strekker seg ut over influensområdet for Håtveitåna.

Forvaltningsmålet for naturtyper og økosystemer § 4

Målet inneholder både et kvantitativt og kvalitativt element ved at antallet naturtyper og økosystemer skal opprettholdes og at de skal ivareta artsmangfold, prosesser og produktivitet så langt det anses rimelig.

I forbindelse med en ev. utbygging av Håtteitåna så vil den berøre en viktig naturtype av typen bekkekløft. Redusert vannføring er den vesentligste konsekvens for bekkekløften. En utbygging vil iht. de planene som foreligger ikke føre til store fysiske inngrep i kløfta. Som tidligere nevnt er strekningen sterkt påvirket av regulering i dag og vil ved en ev. utbygging fortsatt ha dagens minstevannføring på 230 l/s i tillegg til overløp enkelte år. Etter NVEs syn vil den helårslige minstevannføringen og overløp år om annet sikre at artsmangfoldet, prosesser og produktivitet ivaretas i rimelig grad.

Forvaltningsmål for arter § 5

Forvaltningsmålet for arter tilsier at det er et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Artenes økologiske funksjonsområder skal også ivaretas så langt det er nødvendig for å nå målet.

NVE legger vekt på at strekningen er sterkt påvirket av regulering i dag og at dagens helårslige minstevannføring i tilstrekkelig grad vil ivareta den berørte strekningens økologiske funksjon. En ev. utbygging er ikke i strid med bestemmelser i naturmangfoldloven § 5.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder § 12

Bestemmelsen gjelder valg av driftsmetoder, teknikk eller lokalisering ”for å unngå eller begrense skader” på naturmangfoldet.

Etter NVEs syn er det en fordel å nytte allerede eksisterende reguleringer for å fremskaffe fornybar energi. Dette også i tråd med nasjonale signaler. Reguleringen vil også begrenses i forhold til dagens utnyttelse. En minstevannføring hele året vil begrense skadene på naturmangfoldet. Utløpet av kraftstasjonen er av miljømessige årsaker trukket opp fra Lislevatn. NVE er av den oppfatning at dette er i tråd med lovens § 12.

Samlet belastning

Gjennom konsesjonsbehandlingen har NVE anledning til å legge vekt på den samlede belastningen av vannkraftutbygging i et geografisk avgrenset område. Dette kommer klart frem i forarbeidene til vannressursloven (Ot.prp. nr. 39, 1998-99, s. 105) og OEDs retningslinjer for små vannkraftverk (juni 2007). Selv om hvert enkelt utbyggingsprosjekt i mange tilfeller kan ha relativt små eller begrensede negative virkninger for miljø og andre brukerinteresser, så kan de samlede konsekvensene av flere prosjekt innen samme område få store og utilsiktede konsekvenser. Metoder for vurdering av samlede virkninger av flere tiltak innen et definert geografisk område er svakt utviklet. Ved vurdering av de enkeltvis prosjektene forsøker NVE likevel å se disse i sammenheng.

Flere høringsparter krever at det gjøres en samlet vurdering av omsøkte og kommende prosjekter i vassdraget.

For å sikre en samlet vurdering har NVE parallelt med behandlingen av Lislevatn kraftverk behandlet søknaden til Flateland kraftverk. Begge prosjektene berører Hovlandsvassdraget, en sidegren til Uldalsvassdraget. Søknadene ble sendt på høring samtidig og NVE gjennomførte en felles befaringsreise av disse sakene.

Samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10

En vurdering av samlet belastning mht. naturmangfoldloven § 10 er utført i kap. foran som omhandler ”naturens mangfold”.

Samlet belastning for tema landskap og friluftsliv

For å kunne gjøre en vurdering av samlet belastning må vi avgrense et område som kan ligge til grunn for denne vurderingen. Å foreta en helhetlig vurdering av Tovdalsvassdraget med alle sidevassdragene blir omfattende, og NVE finner ikke at dette vil være hensiktsmessig i forbindelse med vurderingen av Lislevatn kraftverk.

I utgangspunktet vil vi se på hvordan Uldalsvassdraget er påvirket i dag og samtidig se på hva som er omsøkt av nye prosjekter i nærheten.

Uldalsvassdraget er i hovedsak regulert for kraftproduksjon i Hanefoss kraftverk ved Herefossfjorden. I denne stasjonen nyttes regulert vannføring fra magasinene Ljosevatn, Høvringen, Vikstølvatn og Eptevann/Homstølvann. De berørte vassdragene er Hovlandsvassdraget, Vatndalselva og Engelsåna.

Reguleringene av Eptevann/Homstølvann utnyttes i tillegg i Vassfossen kraftverk som ble satt i drift i april 2008.

Det er ikke fraført vann fra Uldalsvassdraget, men fordelingen over året er bestemt av hvordan kraftverkene driftes, og da i første rekke Hanefoss og Vassfossen kraftverk.

I tillegg til de eksisterende reguleringene i vassdraget foreligger det en søknad om et kraftverk til i Hovlandsvassdraget (Flateland kraftverk) og tre søknader for utnyttelse av fall i Skjeggedalsåna, som er et sidevassdrag til Uldalsvassdraget.

Flateland kraftverk vil utnytte fallet i Hovlandselva fra Myklebostad til Flateland. Kraftverket er ikke planlagt med reguleringsmagasin som vil kunne forandre fordelingen av vann over året. På den berørte elvestrekningen er det foreslått at vannføringen skal tilsvare minstevannføringen for Lislevatn kraftverk på 230 l/s. Argumentet for størrelsen på minstevannføringen er blant annet at Lislevatn-prosjektet har 230 l/s som minstevannføring og at det derfor i perioder med lite tilsig fra uregulert restfelt ikke vil være mulig å slippe mer. Dersom Flateland kraftverk blir realisert vil vilkårene som blir gitt knyttet til den tillatelsen være viktige for de samlede virkningene for landskap og friluftsliv i vassdraget. Nye visuelle virkninger og virkninger for friluftsliv i Hovlandsdalen vil følge av redusert vannføring, inntaksarrangement og en utløpskanal.

To av søknadene gjelder en utbygging av Skjeggedalsfossen og er rene elvekraftverk som vil utnytte et konsentrert fall. Den siste søknaden gjelder en overføring av vann fra Skjeggedalsåna til det regulerede systemet Eptevann/Homstølvatn for utnyttelse i det eksisterende Vassfossen kraftverk. Skjeggedalsåna er i dag uregulert og bidrar med naturlig vannføringsvariasjoner nedover i Uldalsvassdraget.

Av disse potensielle prosjektene er det overføringsprosjektet som i størst grad vil kunne påvirke Uldalsvassdraget. En ev. overføring vil redusere vannføringen i Skjeggedalsåna betydelig og vil også kunne forandre fordelingen av vann over året i og med at overført vann benyttes i kraftverk med reguleringsmuligheter. En må kunne anta at en overføring vil ha negative virkninger for landskap og friluftsliv. Virkningene vil være avhengig av hvilke utbyggingsløsning det ev. gis konsesjon til, på hvilke vilkår og mulighetene for avbøtende tiltak.

Ut fra vår kjennskap til dagens inngrep er vi av den oppfatning at de samlede belastningene på Uldalsvassdraget ikke er av en slik karakter at det kan være avgjørende for konsesjonsspørsmålet for

Lislevatn kraftverk. Ytterligere vurderinger av den samlede belastningen på vassdraget som følge av ev. nye prosjekter vil bli foretatt i forbindelse saksbehandlingen av disse.

Kulturminner

Det fremgår av søknaden med vedlegg at det ble gjennomført en kulturhistorisk befarings- og registrering av utbyggingsområdet 27.10.2005. Det ble ikke påvist automatisk fredete kulturminner innenfor utbyggingsområdet og undersøkelsesplikten etter kulturminnelovens §9 anses å være oppfylt.

Revisjon av konsesjonsvilkår

Reguleringskonsesjonene i Uldalsvassdraget ble gitt i henholdsvis 1957 (Høvrings/Vikstølvatn) og i 1969 (Eptevann/Homstølvatn). Vilkårene i konsesjonene fra 1957 kan revideres nå, mens vilkårene fra 1969 har revisjonstidspunkt i 2019.

Evje og Hornnes krever samkjøring av revisjon av vilkår for Uldalsvassdraget og behandling av konsesjonssøknaden for Lislevatn. FM anmoder om en samlet vilkårsrevisjon før søknaden for Lislevatn behandles. Også Birkenes og Froland kommuner har tidligere krevd at konsesjonen fra 1957 revideres.

Evje og Hornnes har i sitt kravbrev av 8.2.2007 følgende konkrete krav ved en revisjon:

- Regulering av Vikstølvatn mer enn 6-7 meter under HRV har ført til en enorm transport av fínsedimenter nedover i vassdraget. Over flere år har disse fínsedimentene bygd seg opp i Lislevatn og videre nedover i vassdraget. Sedimentforholdene i Vikstølvatn har ført til så alvorlige miljøkonsekvenser at forholdene må utredes mer inngående. Det ligger trolig store mengder med løse sedimenter på bunnen av Vikstølvatn som kommer til å bli ført nedover vassdraget i framtida. Det vil være nødvendig med nye dybdemålinger for å kunne sammenlikne dagens tilstand med dybdemålinger ved konsesjonen gitt i 1957. Skadene som forårsakes i Vikstølvatn (tap av strender) og nedover i vassdraget (tilslamming, begroing og tap av biotoper) er så store at kommunen mener at situasjonen må betraktes som et spesialtilfelle og at det må settes nye restriksjoner for LRV, selv om justering av reguleringsgrensene ikke er vanlig prosedyre ved revisjon av konsesjon.
- Gyteforhold for aure i bekkene rundt Høvringsvatn må bedres og det signaliseres et behov for kalking.
- Behov for terskler ved Voiland mellom Vikstølvatn og Storøygardsvatn.
- Fiskebestandene i Storøygardsvatn/Prestøygardsvatn er overtallige og det rapporteres om høyt innhold av mark i fisken i Vikstølvatn. Tilstanden må utredes for nødvendige tiltak.
- Det er svært vanskelig å sette ut båt både i Høvringsvatn og Vikstølvatn pga lave vannstander i sommerhalvåret. Ved revisjon av konsesjonsvilkårene må tilgjengelighet for allmennheten stå sentralt.

Birkenes og Froland kommuner har i brev av 30.1.2007 krevd at man i en revisjonsprosess belyser virkninger av reguleringen for laksebestanden i Tovdalselva. Videre påpekes ulemper knyttet til vannstanden i Hanefossmagasinet, herunder ulemper i forhold til båtbruk, krypsiv erosjon osv.

Eilif Nordbø har i brev av 25.11.2007 krevd revisjon og er særlig opptatt av forhold knyttet til Høvringsvatn. Han påpeker sikkerhetsaspektet og tilgjengelighet ved bruk av magasinet sommer og vinter.

Agder Energi viser til at man i andre saker har håndtert krav som berører konsesjonssøkt prosjekt i selve konsesjonsbehandlingen. I dette tilfelle vil det si krav knyttet til Vikstølvatn og strekningen Vikstølvatn til Lislevatn. Andre forhold håndteres gjennom en egen revisjonsprosess. De viser også til at en av hovedkonsesjonene i Uldalsvassdraget (Eptevann-Homstølvann) først kan revideres i 2019.

Det er ikke vedtatt å åpne vilkårsrevisjon for noen av de ovennevnte konsesjonene. Vi mener det i denne saken er en fornuftig tilnærming å forsøke å løse ev. utfordringer så langt det går gjennom vilkår i foreliggende og eventuelt nye konsesjoner. Det er fremmet flere krav som berører Vikstølvatn og Lislevatn. Disse er belyst og kommentert under.

Restriksjoner på regulering av Vikstølvatn

Lislevatn kraftverk vil nytte Vikstølvatn som inntaksmagasin. Vannet er i dag regulert med 16 m og inngår som en del av reguleringskonsesjonen gitt ved kgl. res. 22.3.1957. Reguleringen har ført til omfattende erosjonsproblemer og dette er et viktig moment i kravet om revisjon av vilkårene.

NVE mener at dette er et krav som det er naturlig å håndtere i form av vilkår for et Lislevatn kraftverk. Vi viser til våre vurderinger knyttet til restriksjoner på bruken av Vikstølvatn under merknader til konsesjonsvilkårene, post 1.

Båtutsett i Vikstølvatn og Høvringsvatn

Det er ønskelig at det gjennomføres tiltak for å bedre tilgangen med båt til reguleringsmagasinene sommerstid. I de eksisterende vilkårene for reguleringen av Uldalsvassdraget fra 1957 heter det i pkt 12 blant annet følgende:

"Konsesjonæren plikter å treffe nødvendige tiltak for å søke å avhjelpe de skader og ulemper som reguleringen fører med seg for bygdefolkets interesser."

Vi mener at krav om bedret tilgang til reguleringsmagasinene kan pålegges med hjemmel i dette vilkåret. Vi ber derfor om at AEP ser på muligheter for å få dette til i samråd med berørte brukere.

Storøygardsvatn/Prestøygardsvatn og behov for undersøkelser av fiskebestand

I disse vannene rapporteres det om masse småfisk med dårlig kvalitet. Det er behov for undersøkelser av fiskebestanden og utredning av mulige tiltak for å bedre situasjonen. I vilkårene fra 1957 heter det blant annet i pkt 15 at:

"Dersom departementet finner det nødvendig med års mellomrom å foreta fiskeribiologiske undersøkelser i de områder som berøres av reguleringen, plikter konsesjonæren å bære utgiftene til disse undersøkelser."

Fiskeundersøkelsene som er krevd av Evje og Hornnes kommune mener vi bør kunne hjemles i dette vilkåret. Miljøvern avdelingen hos Fylkesmannen i Aust-Agder er rette adressat for krav om slike undersøkelser.

Andre forhold og krav som er tatt opp

Utover de ovennevnte forholdene er det ikke krav som det er naturlig å gjøre noe med i forbindelse med behandlingen av Lislevatn kraftverk. Virkningene for laksebestanden i Tovdalselva, ulemper i Hanefossmagasinet, krypsivproblematikk i Tovdalselva osv. er forhold som etter vårt syn må

håndteres og vurderes gjennom en samlet vilkårsrevisjon av de eldre reguleringskonsesjonene i vassdraget.

Det pågår for tiden et arbeid med forvaltningsplaner for vannregion Agder som et ledd i oppfølgingen av EUs rammedirektiv for vann. Dette arbeidet innebærer blant annet utarbeidelse av tiltaksplan for vannområde Tovdal, et arbeid som vil peke på utfordringer i vannområdet og foreslå mulig avbøtende tiltak. Vi finner det naturlig at en ev. vilkårsrevisjon ses i sammenheng med dette arbeidet som skal være ferdig i løpet av 2015.

Oppsummering

NVE legger vekt på at tiltaket vil bidra til å styrke tilgang til regulerbar kraft. Kraftverket vil gi et bidrag til fornybar energiproduksjon på ca. 18 GWh. En eventuell utbygging vil gi økt utnyttelse av kraftressursene i et vassdrag som allerede er regulert for dette formål og vil påvirke en relativt begrenset strekning. Tiltaket vil ikke medføre vesentlige ulemper for landskapsopplevelsen og utøvelsen av friluftsliv så lenge de fysiske inngrepene utføres så skånsomt som mulig.

Tiltaket vil medføre en jevnt over høyere og mer stabil vannstand i Vikstølvatn. Dette vil etter vårt syn redusere erosjonsproblemene i Vikstølvatn med tilhørende tilslamming nedover i vassdraget. Et Lislevatn kraftverk vil medføre en mer stabil vannføring på strekningen nedstrøms utløp av kraftverket.

Virkninger av tekniske inngrep kan etter vår oppfatning avbøtes ved god detaljplanlegging og oppfølging i anleggsperioden.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Agder Energi Produksjon tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Lislevatn kraftverk. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Agder Energi søkte opprinnelig om tillatelse etter energiloven for tilkobling til 66 kV-nettet. Dette er gjort om og tilkobling vil skje til eksisterende og oppgradert 22 kV nett. Tilkoblingen er planlagt via jordkabel.

I NVEs helhetsvurdering inngår også virkningene for miljø, naturressurser og samfunn av nødvendige kraftlinjer og andre elektriske anlegg for å gjennomføre planene. Med en jordkabel som omsøkt vil ikke de elektriske anleggene etter vår vurdering medføre skader eller ulemper av et slikt omfang at de har avgjørende betydning for om det omsøkte tiltaket kan tillates eller ikke.

Agder Energi Nett AS er områdekonsesjonær, men det er Agder Energi Produksjon AS som har søkt om bygging og drift av anlegget. NVE finner det ikke nødvendig med en egen anleggskonsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til 22 kV nett. NVE mener nødvendige høyspentanlegg for tilknytning og ev. transformering kan bygges innenfor Agder Nett AS sin områdekonsesjon. Dersom Agder Energi Produksjon AS ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er avklart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Søker har opplyst om at eksisterende 22 kV linje må oppgraderes for å kunne ta i mot kraften fra et Lislevatn kraftverk. NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og eventuell kostnadsfordeling er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipp

De eksisterende reguleringsgrensene for Vikstølvatn i manøvreringsreglementet for Uldalsvassdraget datert 1.8.1969 forblir uendret. Naturlig sommervannstand tilsvarer HRV.

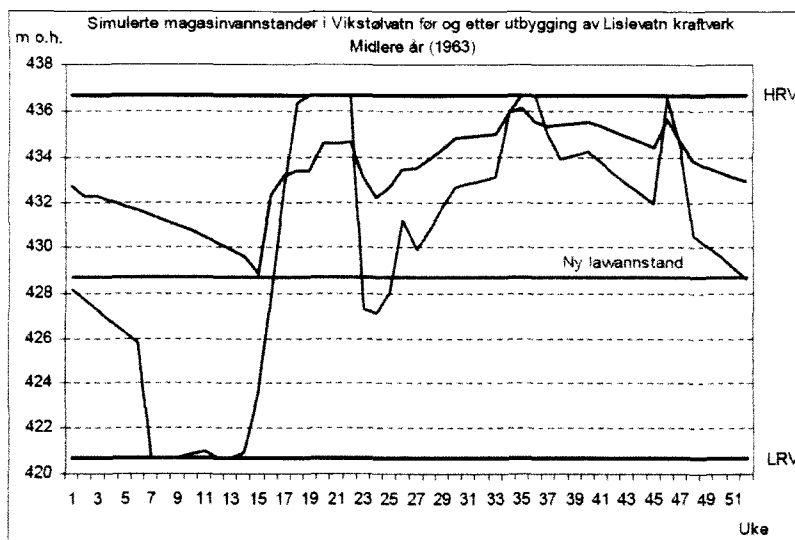
Magasin	Naturlig vannstand	LRV	HRV
Vikstølvatn	436,67	420,67	436,67

Av hensyn til problemene med erosjon i Vikstølvatn og tilslamming av Lislevatn og videre nedover i vassdraget er det fornuftig at AEP selv ønsker å legge restriksjoner på bruken av magasinet.

AEP har foreslått at bare de 8 øverste meterne av magasinet benyttes under ordinær drift. I en rapport fra Environmental Consultants (Enco)(1996) konkluderes det med at "en stor del av sedimentene i den øvre delen av reguleringssonen er erodert ut (ned til ca. 8 meter under HRV)". Som tiltak for å stoppe videre erosjon foreslår de at reguleringen begrenses til de øverste 6-7 meter. AEP viser til behov for rasjonell drift i sin begrunnelse for hvorfor man ikke kan nytte enda mindre av magasinet slik som enkelte ønsker. I perioder kan tilsigssituasjonen, behov for vedlikehold eller overordnede vannføringskrav nedstrøms gjøre det nødvendig å nytte hele reguleringshøyden.

I vår vurdering av et Lislevatn kraftverk legger vi stor vekt på de positive virkningene en selvpålagt restriksjon på manøvreringen av Vikstølvatn vil medføre. Vi vurderer 8 m under HRV som tilstrekkelig. I vår vurdering av hvilke restriksjoner som er fornuftige har vi lagt vekt på at rapporten fra Enco er utarbeidet for mange år siden og at man i årene som har gått antakelig har hatt en ytterligere utvasking av sedimenter i de 8 øverste meterne av magasinet. Laveste normale driftsvannstand i Vikstølvatn blir da på kote 428,67. Dersom denne selvpålagte restriksjonen ikke viser seg å være tilstrekkelig for å avbøte de problemene man har erfart, vil det være naturlig å vurdere forholdene på nytt i forbindelse med en ev. revisjon.

I et år med gjennomsnittlig nedbør viser magasinkurven for Vikstølvatn at vannstanden etter en ev. utbygging normalt vil ligge relativt høyt i perioden mai til september. Ut fra kurvene i søknaden vil det bli få episoder i denne perioden hvor magasinet reguleres ned med mer enn 5 meter. Vi vil sterkt anmode AEP om å søke å holde så høy og stabil vannstand som mulig i sommerperioden juni-august av hensyn til allmennhetens bruk av magasinet.

Figur: Simulerte magasin vannstander i Vikstølvatn før og etter utbygging, midlere år (1963).

Søker har foreslått at dagens pålagte minstevannføring på 230 l/s fra Vikstølvatn videreføres. 230 l/s tilsvarer alminnelig lavvannføring.

Fylkesmannen i Aust-Agder mener det er behov for å slippe en større og mer variert vannføring. Dette begrunnes med at forholdene i særlig Håtveitåna vil bli betydelig mer stabile etter en utbygging. I tørre og midlere år vil det normalt ikke være overløp på dammen og vannføringen vil være 230 l/s året rundt.

AEP vurderer at det er hverken visuelt eller biologisk grunnlag for å øke minstevannføringsslippet fra Vikstølvatn. Det påpekes at overløp fra dammen vil forekomme i fremtiden og at vannføringen også i dag periodevis består av minstevannføring på 230 l/s.

Vi viser til våre tidligere vurderinger og merknader knyttet til minstevannføringen og mener den eksisterende minstevannføringen på 230 l/s er tilstrekkelig i dette tilfellet.

Da vannføringsforholdene generelt blir mer stabile etter en utbygging av Lislevatn kraftverk, både i Håtveitåna og i Hovlandsdalsåna nedstrøms kraftverket, finner vi det nødvendig å sikre en årlig opprenskingsflom på 10 m³/s med en varighet på 24 timer. Slippet kan fordeles med 5 m³/s fra tappetunnelen ved Håtveitfossen og 5 m³/s gjennom stasjonen. Slippet skal gjennomføres i perioden medio september til medio oktober. Det forutsettes at nedenforliggende kraftverk varsles i god tid før et slikt vannslipp. I dagens situasjon slippes det periodevis vannføringer av denne størrelsen og større i vassdraget fra Vikstølvatn og nedover. Et vannslipp av en slik størrelse over et døgn vil derfor ikke innebære vesentlige endringer eller begrensninger i manøvreringen av Vikstølvatn.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Driften av kraftverket må være slik at kjøringen blir mest mulig jevn, og med myke overganger.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak (kote)	Topp tunnelåpning ca. på kote 425,7 (Ca. 3 m under laveste normal driftsvannstand .
---------------	---

Kraftstasjon (kote)	Ca. 340
Største slukeevne	Ca. 5 m ³ /s
Minste slukeevne	Ca. 0,5 m ³ /s
Vannvei	Kombinasjon av tunnel i fjell og nedgravd rør. Nøyaktig plassering av tunnelpåhugg avgjøres i detaljplanfasen
Vei	Det tillates permanent veg opp inntaksområdet i Vikstølsvatn og adkomstvei til kraftstasjonen. For øvrig opprusting/bruk av eksisterende veier.

Mindre endringer kan godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Av hensyn til landskap og friluftsliv skal det legges vekt på å redusere synligheten av alle tekniske anlegg, og inngrep for øvrig. Utbyggingsområdet skal i størst mulig grad tilbakeføres til opprinnelig tilstand og revegeteres naturlig etter endt anleggsperiode.

Vi viser også til merknadene i vilkårenes post 6 nedenfor, om kulturminner.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

I ny plandel til ny plan- og bygningslov så er kraftverk med konsesjon etter vannressursloven fritatt fra krav om utarbeidelse av reguleringsplan, jf. § 12-1, 3. ledd. I ny plan- og bygningslov er forholdet mellom konsesjonsbehandling og planbehandling av energianlegg endret for å unngå unødig dobbeltbehandling av søknader som får grundig behandling etter sektorlovgivningen.

Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Endelig plassering av kraftstasjon

Endelig plassering av kraftstasjonen kan komme i konflikt med byggegrense på 50 meter fra midtlinja i fylkesvei 42. Søker må derfor kontakte vegvesenet for å få avklart behovet for en ev. dispensasjon fra grensen.

Strømningsforhold i Storøygardsvatn

Hans O. Hagen er opptatt av at et Lislevatn kraftverk ikke må påvirke vannstrømningsforholdene i Storøygardsvann. Vi viser til de hydrologiske utredningene som konkluderer med at det ikke vil bli endrete hydrologiske forhold i dette vannet som følge av et Lislevatn kraftverk.

Nytt inntak i Vikstølvatn

Carl T Rørvik påpeker at et nytt inntak i Vikstølvann vil vanskeliggjøre fremtidig bruk av vannet nedstrøms hyttefeltet Klevelandsheia. Også sikkerhetsaspektet knyttet til et nytt inntak er tatt opp som et tema i flere uttalelser.

Plikt til å skilte usikker is og andre faremomenter følger av aktsomhetsreglene i vannressursloven § 5. NVE har ved rundskriv av 21.05.2002 til eiere av vassdragsanlegg, gitt generelt pålegg om slike sikringstiltak.

Strøm til hyttefelt

Hyttefeltet og grunneier Leif Gunnar Eikeland vil få ulemper med en utbygging og mener en form for erstatning må være at de får ført fram strøm til en rimelig pris til sine hytter/bolig. Dette er et forhold av privatrettslig karakter som må løses ved minnelige avtaler.

Andre forhold

Eventuell andre ulemper for private interesser som er påpekt av flere, for eksempel bruk av private veier etc, må løses gjennom minnelig avtaler eller ved skjønn.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder restriksjon på manøvreringen av Vikstølvatn, videreføring av minstevannføringskrav, krav om en årlig opprenskingsflom og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttien av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket. Videre har NVE vurdert at hensikten med inngrepet i form av fornybar energiproduksjon ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre. Både teknisk gjennomførbarhet og kostnader er vurdert.